



VILNIUS UNIVERSITET
DET FILOLOGISKE FAKULTET
INSTITUTT FOR SPRÅK OG KULTURER I ØSTERSJØREGIONEN
SENTER FOR NORDISKE STUDIER

Jolanta Bizaitė

«Konsensus bringer oss ingen steder, men vi kommer til å skilles i vennskapelighet»:
C.Hellestveit-debatten og forholdet mellom «oss» og «den andre» i en samfunnsdebatt

MA avhandling

Veileder: dr. Vuk Vukotić

2024
Vilnius

Sammendrag

I denne avhandlingen forsker jeg på forholdet mellom norske og utenlandske akademikere i C.Hellestveit-debatten som begynte den 19. september, 2021 og varte til 7. mars, 2024. Jeg analyserer den kollektive identiteten i debatten, relasjonen til «den andre» og strategiene brukt i denne kommunikasjonen. Jeg leter etter verdier, normer og beskrivelser som kjennetegner norske og utenlandske akademikere, og hva statushierarkiet mellom de to gruppene er. Jeg bruker sosial identitetsteori, felles modell for gruppeidentitet og høflighet som min teoretiske bakgrunn.

Den sosiale identiteten av norske akademikere formes i debatten som et forsvarsmekanisme mot internasjonaliseringen etter uttrykk om at a) det ikke finnes nok offentlige intellektuelle blant akademikere i Norge; b) at norsk som et fagspråk er i fare. Norske akademikere konstruerer den sosiale identiteten ved å ta rollen som offentlige intellektuelle og nevne de viktigste verdiene (bidrag til samfunnet, solidaritet) som er en del av den sosiale identiteten. Resultater viser at akademikere i Norge er en felles overordnede mental kategori som bidrar til attityder og relasjon til utgruppen, utenlandske forskere. Norske akademikere former relasjon ved å kategorisere (og omkategorisere) utenlandske forskere som en gruppe og sammenligne dem med felles idealet av en akademiker i Norge. Det finnes to stereotyper av utenlandske akademikere: 1) en akademiker uten språkferdigheter og kunnskap om kultur som ikke kan eller vil investere i landet og bidra til det offentlige ordskiftet, også fare for det norske språket og universitetets mulighet til utfylle alle oppgaver; 2) en likeverdig akademiker med samme roller og nødvendige ferdigheter for å oppfylle dem. Solidaritet som verdi i fellesskapet mellom akademikere i Norge er så sterk at bare det å uttrykke en negativ stereotype forstås som en angrep og skaper konflikt.

Nøkkelord: sosial identitet, utenlandske forskere, norsk academia, relasjon mellom grupper, høflighet

Innhold:

1. Sammendrag.....	2
2. Innledning.....	3
3. Teori.....	5
4. Tidligere forskning.....	10
5. Data.....	13
6. Metode.....	13
7. Metodekritikk.....	14
8. Analyse.....	14
9. Oppsummering av resultater.....	38
10. Konklusjon og diskusjon.....	39
11. Santrauka.....	41
12. Kilder	42

Innledning

Cecilie Hellestveit-debatten begynte nesten som en konflikt etter hennes utsagn i forskningsavisen Khrono: «De utenlandske forskerne kjenner jo ikke det norske samfunnet og er ikke her for å investere i det. De er her fordi de ikke får jobb på universiteter med størst prestisje, ennå. Noen fagfelt er nå så dominert av utenlandske forskere at det nesten ikke er flere nordmenn igjen blant de ansatte. Altså, hva er poenget med forskning som ikke først og fremst har det norske samfunn som utgangspunkt?». (Schei, Khrono, 24. september, 2021). Poenget med intervjuet var å forklare hvorfor det var for få offentlige intellektuelle i Norge, og antallet utenlandske forskere var gitt som grunnen til at ikke nok mennesker i landet valgte å ta denne rollen og bidra til opplyst offentlighet. Flere og flere norske og utenlandske forskere svarte til denne artikkelen da de oppfattet den som angrep på utenlandske kollegaer. En del ville forsvare utenlandske forskere, en del støttet Cecilie Hellestveit som ble møtt med sterk motstand og en kommentar om at presset burde vurdere å ikke publisere en slik artikkel.

Etter at en slik forestilling om utenlandske forskere har blitt publisert, blir hele situasjonen til utenlandske akademikere i norsk academia diskutert. Ifølge Charlotte Sørensen sin forskning har academia naturlig internasjonale trekk (Sørensen 2023:9), men diskusjonen blir om internasjonaliseringen har gått for langt i norsk academia eller ikke, og utenlandske forskere i Norge som en gruppe blir også vurdert som resultat av internasjonalisering. Flere akademikere argumenterer for at det ikke finnes klar kobling mellom nasjonal bakgrunn og kjennskap til kulturen eller vilje til å investere i landet, mens noen opplever det som et krav for å kunne forske på temaer relatert til norsk kontekst. Her blir det uklart for meg om forskere i Norge forstår seg selv som ett felles samfunn (forskere i Norge) eller som to forskjellige grupper, norske og utenlandske forskere.

Dovidio et al. hevder at både medlemmer av favoriserte og ikke-favoriserte grupper er motiverte til å skape diskursen ved å fremheve selvrepresentasjonen de foretrekker når status quo blir uklart (Dovidio et al 2016: 18). Og det er det som jeg tar for meg i denne masteroppgaven - formeringen av den kollektive identiteten i debatten, relasjonen til «den andre» og strategiene brukt i denne kommunikasjonen.

Siden utenlandske akademikere opptrer som en gruppe i diskusjonen og pronomener «de» og «oss» blir uttalt mange ganger, er jeg interessert i konstruksjonen av de to gruppene og forholdet mellom dem. For å gjøre det bruker jeg Tajfel og Turner og deres sosial identitetsteori (2004) som forklarer menneskets selvforståelse i form av gruppetilhørighet og hvordan det påvirker relasjon mellom grupper, også modell for felles identitet skapt av Gaertner og Dovidio (2005). Brown og Levinson og deres teorien om høflighet (1987) hjelper med å forstå relasjoner i form av solidaritet versus makt, og også den positive delen av selvrepresentasjonen.

Det finnes forskning på skillet mellom «oss» og «dem» i Norge generelt, lingvistiske høflighetsstrategier i samtaler på norsk, kollektive identiteter generelt og flere studier om forskere i Norge og deres identitet og relasjoner med publikum og hverandre, men jeg fant ingen forskning av sosiale identiteter når det gjelder norske og utenlandske akademikere, også ansikt og høflighet i en norsk akademisk samfunnsdebatt om internasjonaliseringen.

Problemstillingen: Hva slags identiteter konstruerte Norges akademikere i offentlige C. Hellestveit-debatter 19. september 2021- 24. februar 2022?

Underproblemstillinger: Hva slags mentale kategorier av norske og utenlandske akademikere blir presentert i debatten? Er det to forskjellige grupper, en felles gruppe eller en overordnet gruppe med to subgrupper? Hva slags verdier, normer og beskrivelser kjennetegner Norges og utenlandske akademikere? Hva er relasjon mellom de to gruppene?

Jeg skal dele analysen inn i forskjellige deler basert på ulike aspekter av sosiale identiteter (norsk akademia, «vi» og «oss», den andre, selvforståelse i relasjon til andre, felles identitet, overlappende identiteter, utfordrende identiteter, høflighet i identitetskonstruksjon. Jeg skal analysere dataen med tanke på hvordan sosiale identiteter påvirker relasjoner mellom gruppene, og underproblemstillinger hjelper meg med dette.

Teoridelen

Sosial identitet og relasjoner mellom grupper

Sosial identitetsteori til Tajfel og Turner (2004) bygger på D.T. Campbell sin realistisk konfliktteori som sier at konflikter mellom grupper skyldes konflikt av interesser når gruppene konkurrerer om de samme knappe ressurser. Tajfel og Turner refererer til Fiedler et al. som hevder at konflikter mellom grupper ikke bare skaper fiendtlige relasjoner, men også styrker identifisering med egen gruppe og positiv forankring (Tajfel og Turner 2004:276). Tajfel og Turner bygger videre på egne sosiale eksperimenter med anonyme minimale grupper og sier at diskriminering mellom grupper oppstår til og med uten motstridende interesser eller tidligere konflikter. (Tajfel og Turner 2004:278). Det er nok med forståelse at det finnes to grupper og selvidentifikasjon med en av dem, og diskriminering av utgruppen og favorisering av inngruppen følger. Gaertner og Dovidio refererer til sine egne eksperimenter hvor det er synlig at til og med liberale hvite mennesker med egalitære verdier diskriminerer mot svarte mennesker som en utgruppe ubevisst (Gaertner et al. 1996: 272).

Ifølge sosial identitetsteori kommuniserer personer med andre mennesker som medlemmer av sosiale grupper med bestemte relasjoner med andre grupper, men ikke som individer som har unike trekk og personlige relasjoner hvis de identifiserer seg sterkt med inngruppen. Det at medlemmer definerer seg som deler av den sosiale kategorien (det heter selv-kategorisering) og er gjenkjent av andre i gruppen, er de viktigste betingelser som viser tilhørighet.

For å forstå selv-kategorisering bedre er det viktig med begrepet prototype. Et prototype er en mental presentasjon av menneskelige kategorier. Et prototype er et sett av relaterte attributter som holdninger, atferd, skikker, påkledning som er felles i gruppen og skiller gruppen fra andre (McKeown et al. 2016:8-9). Når noen kategoriserer en annen, blir denne personen depersonalisert, det vil si at personen blir forstått bare i lys av stereotypiske trekk.

Dovidio et al. refererer til Molenberghs som sier at sosial identitet påvirker måten hjernen funksjonerer på (Dovidio et al. 2016:8). Det påvirker sosial oppfattelse, affekt, kognisjon og atferd. Perseptuelt sett forstår man andre ved hjelp av kategorier og ser flere likheter med inngruppedlemmer og understreker forskjeller med utgruppen. Når det gjelder det emosjonelle, erfarer mennesker mer positiv påvirkning av gruppedlemmer enn av noen fra utgruppen. Hva angår kognisjon så husker mennesker bedre informasjon om likheter med inngruppen og forskjeller fra utgruppen, forventer andre gruppedlemmer å ha samme verdier og holdninger, og også ser tilkoblingen mellom seg selv og gruppedlemmer. Mennesker er mer tilbøyelige til å tilby hjelp til gruppedlemmer og bli grådigere og mindre pålitelige med utgruppen, også forstår utgruppedlemmer som upålitelige (Dovidio et al. 2007: 298).

Det finnes et spektrum i denne teorien hva angår tankegangen om fleksibilitet - på den ene siden finnes det en tankegang som heter sosial mobilitet, det vil si at man kan bytte sosiale kategorier ved hjelp av lykke, hardt arbeid eller talent hvis man ikke trives. På den andre siden av spekteret finnes det samfunnsendring, det vil si tankegangen at det er enten ekstremt komplisert eller umulig å endre eller bytte sosiale kategorier (Tajfel og Turner 2004: 278).

Jan E. Stets og Peter J. Burke refererer til Hogg et al. som sier at selv-kategorisering og sosial sammenligning er de viktigste prosessene i sosial identitetsteori (Stets og Burke 2000:225). Tajfel og Turner forklarer at når et menneske identifiserer seg, skjer det gjennom sammenligning, det vil si at han eller hun er enten lik eller forskjellig fra et medlem av en utgruppe. Sosial identitet er forståelsen av seg selv i lys av gruppedlemskap. (Tajfel og Turner 2004: 283).

Tajfel og Turner skiller ut 3 viktigste teoretiske prinsipper (Tajfel og Turner 2004: 283):

1. Individuer ønsker å oppnå eller opprettholde en positiv sosial identitet (sosial identitet kan også være negativ).
2. Positiv identitet er avhengig av sammenligning med inngruppen og utgruppen: inngruppen er oppfattet som positivt forskjellig fra utgruppen.
3. Hvis den sosiale identiteten ikke oppfyller forventninger, streber individen enten å forlate gruppen og bli med en annen, eller å endre gruppen, slik at den blir mer positivt forskjellig fra andre grupper.

Her er hvordan mennesker reagerer på negativ eller truet sosial identitet (Tajfel og Turner 2004:286-287):

1. Individuell mobilitet. Når mennesket er mer tilbøyelig til den sosiale mobilitet på spekteret av tankegangen, kan man forlate gruppen som har en lavere sosial status og prøve å bli en del av en høystatusgruppe. Statusen til den tidligere gruppen forblir lav, og reaksjonen påvirker bare individet.
2. Sosial kreativitet, eller sammenligning med utgruppen ved å endre eller redefinere elementer av situasjonen. Gruppemedlemmer kan sammenligne gruppen sin med utgruppen ved å velge et helt nytt aspekt som kan sammenlignes positivt mot den samme utgruppen. De kan også velge å redefinere det samme trekk som er evaluert negativt, slik at det får positiv verdi. Et annet alternativ er å sammenligne inngruppen med en annen utgruppe som har lavere status enn inngruppen.
3. Sosial konkurranse. Direkte konkurranse med utgruppen over på fremstående dimensjoner for å være positivt forskjellig, til den grad at det kan skape konflikt.

Jeg bruker forklaringen om at det er nok å forstå en annen som forskjellig fra gruppen for å skape fordommer og negativ relasjon mellom grupper. Derfor blir det viktig for meg i denne avhandlingen å forstå om norske og utenlandske forskere er forstått som to separate grupper og hva slags strategier de bruker.

Jeg skal lete etter prototyper (og stereotyper når en prototype blir bekreftet av flere medlemmer) for å finne sosiale identiteter til norske og utenlandske akademikere. Viktigste teoretiske prinsipper og strategiene skal hjelpe meg med å forstå relasjonen mellom gruppene.

Felles modell for gruppeidentitet

Felles modell for gruppeidentitet (common ingroup identity model) er skapt av Samuel L. Gaertner og John F. Dovidio. Meningen av denne modellen er at konflikten mellom to grupper kan bli redusert hvis personene forstår seg selv og hverandre mentalt som deler av en inklusiv overordnet sosial kategori (Gaertner et al. 1996). Teoretisk sett skulle det bytte konkurranse mellom gruppene til emosjonelt positive følelser hva angår relasjonen til en tidligere utgruppe når den sosiale identiteten blir «vi» istedenfor «oss» og «dem».

Felles modell for gruppeidentitet bygger på kontakthypotesen som foreslår konkrete betingelser for å redusere fordommer eller partiskhet: likeverdig status mellom gruppene, samarbeid mellom gruppene, muligheter til å skape personlige relasjoner med medlemmer av en utgruppe og egalitære normer som støtter likestilling (Gaertner et al. 1996: 272). Gaertner et

al. forklarer at kontakthypotesen reduserer konflikt mellom grupper, nemlig fordi medlemmer begynner å forstå medlemskap i lys av en gruppe istedenfor to. Forskerne forklarer prosessen for denne reduksjonen av partiskhet ved å analysere hvordan det oppstår. De refererer til Allport for å forklare at partiskhet mellom grupper begynner som forsterkning av en inngruppe og ikke som nedvurdering av en utgruppe. Distansen fra et menneske og utgruppemedlemmer forblir den samme mens gruppedannelse nærmer inngruppemedlemmer til selvet.

Gaertner et al. skiller ut flere måter hvordan forskjellige kontaktbetingelser kan skape en felles identitet (Gaertner et al. 1996: 274). Gjensidig samarbeid mellom gruppene omdefinierer funksjonelle forhold, egalitære normer påvirker forståelsen og kontekst, kontekstuelle faktorer aktiverer eksisterende felles overordnede grupper.

Felles identitet kan bli skapt gjennom positiv kontakt mellom gruppen, ved å endre funksjonelle relasjoner til gjensidig avhengighet for å nå et felles mål, øke betydningen av eksisterende felles overordnede medlemskap og nedtone identitetene som skiller gruppene (Dovidio et al. 2016:8-9).

Gaertner og Dovidio skiller ut flere alternativer til å forbedre relasjoner mellom grupper. Det kan være en felles gruppe uten subgrupper eller dobbel identitet der to grupper forstår seg selv som deler av den samme overordnede kategorien. Begge varianter kan bli identifisert med å stille det samme spørsmålet om hvordan personen forstår seg selv. Felles identitet er målt med slike påstander som «det føles som en gruppe innenfor den sammenslåtte organisasjonen», og det er også følelsesmessige reaksjoner som er viktig (som det å føle seg bra, lykkelig, ubehagelig eller respektfull). Gaertner og Dovidio refererer til flere forskjellige studier hvor selvidentifikasjon og affektive reaksjoner er viktig, og de inkluderer også påstander for å vurdere deltakernes oppfatning av betingelser av kontakt (som likestilling, selvavslørende interaksjon, samarbeid og egalitære normer). Jo bedre deltakere vurderer kontakt mellom gruppene (som samarbeid), jo mer det føles som en gruppe (Gaertner et al. 2005:631).

Dovidio et al. refererer til en annen tidligere undersøkelse hvor Dovidio, Gaertner og Johnson spør hvite studenter om å se en video om en svart student som har akademiske vanskeligheter på grunn av en seriøs sykdom. Etterpå stiller de et spørsmål i forskningen sin hvordan studenter forstår seg selv, og svaret blir kategorisert i samsvar til fire mulige mentale kategorier: en felles gruppe (student), en forskjellig gruppe (svart person), dobbel identitet (svart student som tilhører både høgskolen og etniske gruppen) og separat individ (når personen svarer at han eller hun forstår seg selv først og fremst som en unik individ) (Dovidio et al. 2007:310). Den felles representasjonen som er kompatibel med assimileringsideologien er den beste for å redusere partiskhet og fordommer ifølge denne eksperimenten.

Dobbel identitet viser hvor inklusiv eller eksklusiv gruppen er og viser dominerende sosiale verdier og prioriteter, motivasjon og perspektiver som individene forholder seg til (Gaertner og Dovidio 2005: 635).

Det finnes flere ideologier som er relatert til kognitive kategorier som grupper har: integrasjon (når grupper vedlikeholder kulturelle identiteter, men også streber etter positive relasjoner med et bredere samfunn), separatisme (når gruppene vedlikeholder kulturelle identiteter, men streber ikke etter positive relasjoner med et bredere samfunn), assimilasjon (når grupper ikke bare streber etter positive relasjoner med et bredere samfunn, men også forlater egne kulturelle identiteter), og marginalisering (når grupper forlater egne kulturelle identiteter, men ikke identifiserer seg positivt med et bredere samfunn) (Dovidio et al. 2016:11).

De største problemene med kun en felles identitet er at det fungerer kortsiktig, men gruppene er tilbøyelige til å forsvare sin egen unik identitet. Gaertner et al. refererer til Schofield som viser at når skolene prøver å sette i gang en felles mental kategori og fargeblindhetsideologi eller assimilasjon kan denne strategien forsterke problemene mellom grupper (Gaertner et al. 1996:285). Omkategorisering og identifisering med en felles gruppe virker og til og med hjelper mennesker å tilgi historiske grusomheter (Dovidio et al. 2016:34), men det er også viktig at relasjonen er ustabil på grunn av at ingen av tidligere grupper adresserer underliggende problemer (Dovidio et al. 2016:28)

Dobbel identitet kan føre til både positive og negative assosiasjoner (Gaertner og Dovidio 2005: 635). Det største problemet er ulik status mellom majoritetsgruppen og minoritetsgruppen. Hvis majoritetsgruppen og den overordnede felles kategorien kan være veldig lignende og det fører til mer positive holdninger til minoritetsgruppen (Gaertner og Dovidio 2005: 635), kan minoritetsgruppen med større forskjeller mellom de to kategoriene ønske å opprettholde den unike identiteten og stå imot den felles identiteten (Dovidio et al. 2007:305). Flere ulemper for majoritetsgrupper er at de kan se det som en fordel å passere som medlemmer av den overordnede kategorien på bekostning av den underordnede sosiale identiteten, det vil si de kan bli usynlige i gruppen (for seg selv og andre) og er utsatt for å bli forstått som avvikende (Dovidio et al. 2016:27).

Wenzel, Mummendey og Waldzus (2007) forklarer at dobbel identitet kan føre til problemer mellom grupper hvis majoritetsgruppen og den overordnede kategorien er veldig lignende og forventer minoritetsgruppen å forholde seg til idealet med de samme egenskapene de eier. De kaller det for modell for inngruppe-projeksjonsmodell og forklarer at det setter minoritetsgruppen i en lavere posisjon i statushierarkiet mellom gruppene (Wenzel et al. 2007: 331).

En felles modell for gruppeidentitet er en alternativ til ren konflikt mellom to grupper, men også hjelper å forklare relasjoner i gruppen. Separate grupper kan bli oppløst helt hvis bare den overordnede kategorien blir forstått som relevant, men to subgrupper i en felles kategori både forbedrer relasjon mellom to grupper og forklarer at en inngruppe kan favorisere egen subgruppe. Inngruppe-projeksjonsmodell forklarer dynamikken mellom subgruppene når den ene subgruppen er mer prototypisk sammenlignet med felles kategorien.

Høflighet

Hva har høflighet å gjøre med identitet og relasjoner? Ved å bruke høflighetsstrategier uttrykker man enten solidaritet for den andres selvpresentasjon eller viser makt mot den andre. Selv om høflighetsstrategier ofte brukes mellom individer, er det i denne oppgaven viktig at individer forstår seg selv som medlemmer av sosiale grupper.

Brown og Levinson baserer teorien om høflighet på forståelsen av ansikt, det vil si offentlig selvpresentasjon eller personlighet. Mennesker er avhengige av andre og pleier å samarbeide for å opprettholde ansikt, for samtalepartnere forstår at deres eget ansikt er sårbart og kan bli mistet, ikke bare den andres (Brown og Levinson 1987: 59-62). Brown og Levinson beskriver respekt for ansikt som en udiskutabel verdi og norm for alle medlemmer av et samfunn uansett hva slags samfunn det er. Men ansikt kan også bli truet eller ignorert.

Brown og Levinson skiller ut positivt og negativt ansikt. Det negative er et ønske om å kunne gjøre handlinger uten å bli hindret, og også grunnleggende kravet på territorier. Det positive ansiktet er et ønske om at i det minste en del andre ønsker (det kan være noe man eier eller har oppnådd, også verdier eller aktiviteter). Det positive ansiktet inkluderer også et ønske om å bli forstått, godkjent og likt av samtalepartnere.

Hva angår ansikt og identitet så hevder Spencer-Oatey at begge to er relatert til begrepet «selvbilde» og inkluderer flere aspekter (Spencer-Oatey og Ruhi 2007: 2). Den største forskjellen er at hvis selvforståelse i form av sosial identitet kan være både positiv og negativ, så handler ansikt kun om positiv offentlig selvpresentasjon.

Høflighet skal hjelpe meg med å lete etter verdier som kjennetegner sosiale identiteter.

Tidligere forskning

Forskeridentitet og hvordan internasjonalisering i norsk academia påvirker akademikere har vært studert før, særlig i de siste 4 årene. Mette Andersson forsker på relasjonen mellom migrasjonsforskning og politikk, forskningsformidling på politisk betente felt i offentligheten

og forhold mellom forskere og publikum (Andersson 2018). Når en forsker formidler kunnskap i offentlighet, må man først og fremst forholde seg til sin rolle som ansatt i akademia (Andersson 2018:81). Mens institusjon krever nøytralitet, objektivitet og eksperterolle, forventer mediene og publikumet en vurderende mening i et kontroversielt tema fra en borger.

Andersson beskriver konstruksjon av en forskeridentitet. Forskere er en del av akademia og stathierarkiet der, og identiteten innebærer også egen motivasjon og interesse i forskningstema, erfaring i fagfelt, arbeidskultur og aktiviteter som lesing, skriving, tenkning og innsamling av data. Denne identiteten er dypt knyttet til personen og dermed den personlige identiteten (akademisk kritikk føles som personlig, arbeidet krever mer tid enn i andre yrker, man føler seg usikker for framtiden) selv om man er i et fellesskap. Likevel beskriver hun forskeridentiten som en sosial identitet som er dominerende blant andre sosiale identiteter man har, inkludert familie (Andersson 2018:116).

Forskere som jobber med politisk ladede temaer og kommuniserer forskningen må gjøre identitetsarbeid ved å balansere forskeridentitet mot andre identiteter, for eksempel, som medborger eller familiemedlem. For eksempel så kan en forsker som kommuniserer sin forskning på et politisk betent tema få personlige trusler mot en selv eller familien (Andersson 2018:117).

Charlotte Sørensen har skrevet doktorsavhandling om internasjonalisering av høyere utdanning (2023) sett fra ansattes perspektiv. Hun analyserer internasjonalisering som en strategi påført av ledelsen i akademia (hun innleder begrepet annektering), hvordan denne strategien konstrueres og hvordan det påvirker ansatte. Hun beskriver ledelsens internasjonaliseringsstrategier som identitetsarbeid i to tilfeller: for å endre akademikernes identitet (Sørensen 2023:129) og institusjonens status fra Høyskole til Universitet (Sørensen 2023:30).

Ansatte med akademiske stillinger reagerer til endringer både positivt og er lojale, men også oppstår det motstand (identitetsforsterkning) (Sørensen 2023:5).

Hva angår selve begrepet internasjonalisering så refererer Sørensen til Tjomsland som skiller ut «den gamle» fra «den nye» internasjonalisering. «Den gamle» internasjonaliseringen ifølge Tjomsland (Sørensen 2023:71) er internasjonal orientering og internasjonal kontakt mellom universiteter, forskere og studenter. Denne kontakten er frivillig, fører til nye opplevelser og innsikter og er initiert av den enkelte med egne individets interesser i bakhodet.

«Den nye» internasjonaliseringen er nasjonal eller institusjonell strategi som er kollektiv (fokuset på sektor eller region istedenfor individ), standardisert og lederstyrt for å øke kunnskaps kvalitet eller redusere kostnader.

Ifølge Sørensen er universitetet naturlig internasjonalt. Akademikere har egne personlige internasjonale kontakter og vurderer internasjonaliseringen positivt hva angår deres egne internasjonale praksiser så lenge denne prosessen er frivillig, initiert av individene og basert på deres personlige kjemi med andre forskere (Sørensen 2023:82).

Akademikere reagerer med motstand mot den nye internasjonaliseringen som fører til færre ressurser til deres individuelle initiativer basert på egne nettverk og mer til studentenes utveksling som ikke nødvendigvis fører til høyere kvalitet. Forskere vil overfladisk se lojale ut til universitetet, oppfylle alle krav (Sørensen heter det «å spille spillet») (Sørensen 2023:198) uansett hvordan de vurderer disse kravene. Det var en vanskelig oppgave for forskeren å undersøke kritikken mot internasjonalisering. Akademikere pleier å gjenta at de ikke vil være negative og er i prinsippet enige med internasjonaliseringen, men de uttrykker kritikk på subtile måter når Sørensen oppmuntrer dem. En av slike subtile uttrykk er «Jeg høres veldig kritisk ut, egentlig er jeg så prinsipielt enig i at vi må se lengre enn oss selv. Det problematiske er det at vi selv er blir mindre verdt, det synes jeg» (Sørensen 2023:183). Sørensen refererer til Thompson som sier at positivitet og lojalitet er en del av arbeidskontrakten (ibid.), så motstanden blir stille og taus eller subtil, som privat humor.

Det er synlig at akademikere i den anonyme institusjonen føler motstand mot overgangen fra høyskole til universitet. Hvis hovedfokuset er på forskning på universitetene, setter akademikerne undervisning og formidling høyere med tanke på regionale arbeidsmiljøer, noe som er tradisjonelt sett det viktigste på en høyskole. (Sørensen 2023:206). Universitetsstatus er knyttet til presset til å publisere vitenskapelige artikler internasjonalt, helst på engelsk, men akademikere setter lokale interesser høyere og velger å gjøre mer arbeid og publisere akademiske artikler på norsk på tvers av presse om å skrive på engelsk fra ledelsen. En akademiker i et intervju synes at den norske offentligheten er et viktigere publikum enn internasjonale akademikere, og det er viktig å bevare norsk som et akademisk språk. (Sørensen 2023:199).

Marit Greek og Kari Mari Jonsmoen forsker på hvordan økt internasjonalisering påvirker akademikeres kommunikasjon og samarbeid i norsk academia (2020). De har gjort feltarbeid med uformelle dialoger og formelle intervjuer hvor ytringer blir kategorisert i 4 temaer: uformell interaksjon, samarbeid, språklige praksiser og internasjonalisering. Akademikernes daglige praksiser og uttalelser viser at selv om nasjonale akademikere vurderer internasjonaliseringen som nødvendig og transnasjonale føler seg akseptert, finnes det noen tegn på to forskjellige grupper. Begge to har ulike preferanser (transnasjonale er mer opptatt av forskning mens nasjonale som jobber med bachelorstudenter er mer interessert i undervisning)

og språklige barrierer. Nasjonale forskere føler at det er urettferdig at transnasjonale forskere som ikke kan norsk driver kun med forskning og undervisning på høyere nivå mens det er norske akademikere som må undervise bachelorstudenter og gjøre administrative oppgaver som alle oversettelser. Det kan også oppstå fysiske tegn på skillet mellom gruppene. For eksempel, nasjonale forskere spiser sammen ved bordet, mens transnasjonale akademikere spiser senere på dagen og et annet sted enn nasjonale kollegaer (2020:597). Transnasjonale akademikere går ofte glipp av noen møter på grunn av den språklige barrieren.

Det finnes et sitat av en av akademikerne i denne forskningen som jeg vil undersøke videre i min avhandling: «“If we continue with internationalization in this way,” reflects one of the informants, “we will end up with a sharp distinction between two teams: Norwegians teaching at a low level and internationals teaching at a higher level”» (Greek, Jonsmoen 2020: 603). Siden tidligere forskning tyder på at det kan oppstå to forskjellige sosiale grupper blant akademikere i Norge, vil jeg undersøke hvordan og hvis de dannes i en konflikt.

Jeg har ikke funnet forskning om forhold mellom nasjonale og internasjonale akademikere i offentlighet fra et perspektiv av sosiale identiteter og høflighetsstrategier.

Data

Debatten begynte høsten i 2021 i forskningsavisen Khrono og ble avrundet i en paneldebatt i Påfyll i Stavanger den 23. februar 2022. Det ble også skrevet 2 artikler om avrundingen. Jeg tar informasjonen fra den 19. september, 2021 til 7. mars, 2024. Dataen inkluderer 35 artikler, 3 videoer og en podkast. Jeg tok en tidligere artikkel som ikke begynte debatten, men ble sitert i debatten, og jeg inkluderte ikke artikler som jeg ikke hadde tilgang til på grunn av at de var bak betalingsmur. Jeg tok heller ingen innlegg fra personlige sosiale medier, med mindre et innlegg ble sitert i en avisartikkel.

Innholdsanalyse som metode

Jeg har valgt kvalitativ innholdsanalyse som min metode for denne oppgaven. Metoden min var delvis konvensjonell og delvis teori drevet. Når jeg gikk gjennom datamaterialet, laget jeg kategoriene norsk akademia, utenlandske forskere, forskere generelt, selvkategorisering og høflighet. Etterpå laget jeg snevrere underkategorier og gjorde et skille mellom positive og negative egenskaper til hver kategori som representerer sosiale identiteter (forskere, utenlandske forskere og norske forskere).

Metodekritikk

Metoden jeg har valgt har svake sider som jeg vil presentere her. Først og fremst så er det forskerens subjektivitet som er et kjent problem i innholdsanalyse. Andre forskere kan ha den samme dataen og skille ut andre relevante kategorier eller tolke noen av uttalelsene annerledes. Vanligvis blir data kategorisert av flere forskere, slik at kategoriene kan være så objektive og nøyaktige som mulig, men jeg kategoriserte informasjonen alene.

Når det gjelder sosialpsykologisk forskning så er undersøkelser, intervjuer og direkte spørsmål en vanlig måte å forstå personens forståelse bedre, mens jeg har valgt å ta offentlig informasjon og analysere offentlig presentasjon uten å dobbeltsjekke med skribenten om jeg forsto posisjonen riktig.

Når jeg jobber med høflighetsstrategiene så må jeg si at min bakgrunn er utenlandsk, så det kan skje feil når jeg tolker hva som er høflig eller uhøflig i Norge.

Analyse

Norsk akademia

Norsk akademia i den offentlige samtalen

Hele debatten begynner som en debatt om offentlige intellektuelle i Norge, og akademikernes relasjon til samfunnet og opplyst offentlighet blir stadig bekreftet. I utredningen fra et utvalg oppnevnt av Kunnskapsdepartementet står det at akademisk formidling «er viktig innad i akademia, mellom fagfeller og mellom og blant ledelse, ansatte og studenter. I tillegg er den avgjørende for oppfyllelsen av akademias brede samfunnsoppdrag gjennom formidling utad – fra fag til folk, og fra folk til fag.» (Kunnskapsdepartementet 2022: 7). Det som er viktig for en gruppe mennesker, eller verdier, er en del av den kognitive representasjonen av den sosiale identiteten (Battencourt og Humme 1999).

Den offentlige samtalen opptrer i samtalen også som det som kjennetegner norsk akademia og hvordan den er forskjellig fra andre land. En av eksemplene av hvordan norsk akademia skiller fra utenlandsk kommer fra en utenlandsk forsker: (1) «Noe av det jeg elsker mest med Norge, er kvaliteten i den offentlige debatten. Storbritannia mangler en plattform som Dagsnytt 18, hvor politikerne stilles til veggs av sine politiske motstandere og akademiske eksperter. Jeg er overbevist om at det å stadig vekk måtte krysseksamineres der er en av grunnene til at norske politikere har en grunnleggende kompetanse som deres britiske motsatser ofte mangler» (Beaumont, Khrono, 4. oktober, 2021).

Her vil jeg forklare begrepet «offentlig intellektuell», som er et tema i debatten, nøyere. Det er interessant at Paul Hagen Beaumont nevner akademiske eksperter. Når Andersson

analyserer begrepet offentlige intellektuelle ved å referere til Kalleberg, hevder han at det er uklart hva forskjellen mellom rollen som offentlig intellektuell og ekspertrollen er, «bortsett fra at de henvender seg til noe ulike publikum» (Andersson 2018:53). Andersson refererer til Kalleberg og definerer dette begrepet som spesialist med akademisk kunnskap som kommuniserer denne kunnskapen til folk flest uten en slik akademisk bakgrunn. Andersson forklarer det å være akademiker som et rollesett, og det å være offentlig intellektuell er en av disse rollene. Slike akademikere beskrives også tradisjonelt sett som «spesielt begavede og modige» og som «har overblikk og kan og tør snakke makten midt imot» (Andersson 2018:52-53). Det å stå imot makten understrekes også i debatten jeg analyserer: (2) «en viss andel norske akademikere innen juss, statsvitenskap, økonomi og historie er avgjørende for å ivareta basalfunksjoner i samfunnet, og igjen er dette forklaringen på at få akademikere i Norge deltar i samfunnsdebatten. Til slutt mener hun at en norsk oppvekst gir akademikere bedre forutsetninger for å arbeide opp mot de norske statsmakten» (Aguilar-Støen, D'Amico, Langford, Khrono, 4. oktober 2021).

Ingerid Straume, som begynte denne samtalen om offentlige intellektuelle, beskriver denne rollen som noe mer enn å bare være forsker: (3) «Det er noe mer enn å være akademiker. Det har mye å gjøre med å sette agenda. Å ta opp saker som er vesentlige, som ikke handler om å formidle noe man har forsket på, men nettopp å stille spørsmål, og belyse problemfelt.» (Schei, Khrono, 19. september 2021). Hun beskriver det å være bare en forsker (når det gjelder hele gruppen og ikke bare et individ) med negative emosjoner: (4) «At alle skal være «forskere» nå syns jeg er ganske kleint.» (ibid.). Bettencourt og Hume oppsummerer at flere teoretikere antyder at sosiale identiteter inkluderer emosjoner som engasjement, bekymring for gruppen og stolthet (Bettencourt og Humme 1999:115). Her kan vi se bekymring for en manglende rolle i den sosiale identiteten av norske akademikere.

I tillegg til ekspertrollen og offentlige intellektuelle finner jeg flere beskrivelser av å være noe mer enn bare en forsker i Norge og hvordan det er knyttet til den offentlige samtalen. Sjournalisten til den første artikkelen som begynte debatten, Schei, referer til en tidligere artikkel hvor Anine Kierulf nevner en borgerrolle hva angår forsker som en offentlig intelektuell i den offentlige samtalen: (6) «Hvis man i tillegg til å se seg som akademiker også anser seg som en borger, er det å ta ansvar for å bidra til å opplyse samfunnsamtalen der man kan, et ansvar jeg skulle ønske at flere tok». (Haugstulen og Schei, Khrono, 8. februar 2020.) Borgerrollen er knyttet til offentligheten som forstås som «den borgerlige offentlige sfære», begrepet til den tyske sosiologen Jürgen Habermas. Den ideelle offentlige samtalen, ifølge Habermas, skjer mellom private likeverdige borgere som deler rasjonelle argumenter for å danne et offentlig organ (Habermas et al.

1964:49). Andersson refererer til Kalleberg for å vise at disse rollene ikke er i strid mot hverandre: den sosiale statusen til en akademiker inkluderer disse rollene: «forsker, lærer, formidler (og deltaker i offentlig diskurs), ekspert og akademisk medborger» (Andersson 2018:52).

Selv om det å tjene det norske samfunnet og hjelpe staten å oppfylle retten til opplyst offentlighet er en av funksjonene av et norsk universitet, er det klart i denne samtalen at det er noe forskerne tar opp selv som verdi uten at det understrekes av systemet. Det finnes en presentasjon av formidlingen som moralsk plikt og ansvar i fellesskapet (Ingerid Straume er enig med journalisten som formulerer et slikt ansvar til forskerne i den første artikkelen som begynte debatten), men systemet i academia ikke støtter disse anstrengelsene. En stipendiat ved NTNU, Hannah Winther, forklarer: (7) «Alle som uttaler seg i offentligheten er modige, men man bør ikke bare legge denne børen på forskere. Det er synd at den viktige jobben som Straume etterlyser ikke premieres i større grad innenfor dagens system. Jeg skulle ønske dette var en del av forskerutdanningen, og en naturlig del av forståelsen av hva det vil si å være akademiker». (Schei, Khrono, 24. september 2021). Cecilie Hellestveit bekrefter det og forklarer at hun setter ansvar for samfunnet høyere enn prestisje som er vurdert av institusjonen: (8) «Strukturen i academia er veldig lite innrettet mot hva den egentlig burde være. Jeg mener det må komme i første rekke å tjene det norske samfunnet. Innenfor samfunnsvitenskapene bør det være viktigere enn å være på topp på en fasjonabel ranking-liste.» (ibid.). Sørensen refererer til Bleiklie og forklarer at academia som var tradisjonelt sett forstått som et fellesskap fungerer mer om en bedrift fokusert på kvalitet etter Kvalitetsreformen og strukturreformen (Sørensen 2023:25), og universitetsstatus betyr forskning som kjerneområde hva angår verdsett (Sørensen 2023:24).

Men det er ikke bare at akademikeren som formidler kunnskap offentlig ikke er støttet av systemet. Cecilie Hellestveit mener at dette ansvaret for samfunnet er så viktig at må gjelde selv om det går på bekostning av egen trivsel: (9) «Akademikere i Norge som har fått penger og tid fra skattebetalerne til å lære seg masse om et felt bør man ha ryggrad nok til å ta stilling og forsvare det offentlig, selv om vinden kan blåse vel mye av og til, sier hun.» (ibid.). Hva kan skje hvis en akademiker uttaler seg offentlig, og hva er denne vinden? Cecilie Hellestveit ble ikke bare møtt med kritikk, men også tatt ut av undervisning og fått beskjed om at hun aldri ville bli tatt opp i den professorale stand. Vidar Strømme forklarer at «et ønske om å beskytte svake grupper kan lede til krav om endringer i pensum eller boikott av forelesere» (Strømme 2020: 5). Kunnskapsdepartementet forklarer også at debattklima kan være dårlig på grunn av manglende solidaritet mellom forskere og skepsis mot kollegaer som «stikker nesa fram», og en

slik offentlig intellektuell kan bli møtt med ubehagelig taushet. (Kunnskapsdepartementet 2022: 76), Det er en samtale om at formidlingen er viktig for landet og en del av en være en ideell akademiker uansett hvor ukomfortabelt det kan være.

Dette ønsket å utfylle universitetets funksjon til tross for at systemet hindrer slike forsøk viser stor lojalitet til organisasjonen som ikke støtter, og den viser også en sterk sosial identitet. Sørensen refererer til Hirschman og hevder at «lojaliteten er mest funksjonell når den er mest irrasjonell og når lojaliteten innebærer en sterk binding til en organisasjon som ikke gir anledning til en slik binding» (Sørensen 2023:48).

Bakgrunn i Norge (enten oppvekst eller lang tid tilbrakt der) kan være forstått som knyttet til deltakelse i den offentlige samtalen, og dermed den sosiale identiteten av norske akademikere: (10) «Denne debatten handlet imidlertid opprinnelig om noe litt mer generelt, nemlig den påståtte mangelen på intellektuelle i norsk samfunnsdebatt. Til tross for flere prisverdige unntak, er det naturligvis liten tvil om at denne rollen – en av mange funksjoner som universitetene har – vil svekkes dersom universitetene har altfor få forskere med bakgrunn fra eller svært lang fartstid i Norge.» (Hjelseth, Khrono, 6. oktober 2021). Doosje et al. hevder at forståelsen av den sosiale identiteten (norske akademikere som passer på det norske samfunnet) blir fremtredende nemlig i relasjon mellom gruppene (Doosje et al. 1998:5), i denne konteksten når norske og utenlandske akademikere er sammenlignet på dimensjonen av den lokale offentlige samtalen.

De største kravene for å kunne bidra til det offentlige ordskiftet er språk og kultur: (11) «En del internasjonale trenger ekstra tilrettelegging siden deltakelse i norsk offentlighet forutsetter språklig og kulturell kompetanse, inkludert kunnskap om norsk media. Ingenting av dette er imidlertid nødvendig betinget av nasjonalt opphav.» (Maliks, Khrono, 29. september 2021). Selv om nasjonal opprinnelse ikke er en betingelse i seg selv og ikke til å bidra til det offentlige ordskiftet, kan vi se kravene som trengs for å være en deltaker i den offentlige samtalen: språk, kultur og kunnskap om norsk media. Det er også egenskapene som det stereotypiske ideelle medlemmet i den sosiale gruppen eier, og stereotypen en medlem i gruppen sammenligner seg med (det skjer gjennom sammenligning av seg selv som en gruppelem gjennom sammenligning med en annen gruppe som ikke eier disse egenskapene (Doosje et al. 1998:5).

Alt i alt er det å formidle kunnskap generelt en viktig del av forståelsen av hva en ideell akademiker i Norge er, det vil si forståelsen av hvordan prototypen av en ideell norsk akademiker er. Dette idealet av en sosial identitet blir sterkere og mer synlig i relasjon til en utgruppe, utenlandske akademikere, som ikke eier de samme egenskapene og ikke deltar i det

offentlige ordskiftet. Enten norsk bakgrunn eller kjennskap til den en forutsetning til å kunne gjøre denne aktiviteten som en del av den sosiale identiteten. Den ideelle lokale akademiker er så lojal til den sosiale identiteten at han eller hun kan mangle solidaritet fra andre forskere og universitetet og bli møtt med kritikk, men det å bidra til opplyst offentlighet på vegne av universitetet er ansvar for det norske samfunnet som er viktigere en egen komfort. En ideell akademiker har flere ulike roller: som ekspert, akademisk medborger og forsker.

Den språklige situasjonen

Det finnes en oppfatning av den norske academia som språkfelleskap med språket som en del av den sosiale identiteten. Det finnes stadig påminnelser om nasjonale interesser og ansvaret for det norske samfunn, inkludert utviklingen av fagterminologi: (12) «Svært mange av våre kandidater skal inn i stillinger i forvaltningen, hvor arbeidsspråket er norsk. Evnen til å plassere problemstillinger i en «norsk kontekst» er også helt avgjørende for å kunne utdanne de kandidatene forvaltningen og Norge som nasjon trenger.» (Holt, Aftenposten, 4. oktober 2021). Slik er ifølge Pierre Bourdieu utdanningsinstitusjonene ansvarlige for reproduksjon av makt gjennom språk (Bourdieu 1991: 45-46).

Mangel på ideelle språklige ferdigheter oppleves ikke bare som en lukket sosial kategori (hinder til å delta i felles aktiviteter og utføre jobbrelevante oppgaver), men også som makt mot utlendinger: (13) «Jeg har opplevd at språk av mine norske kolleger blir brukt som maktmiddel. Ja, når det dreide seg om ressursfordeling, arbeidsplaner, alt det, hadde vi møter selvfølgelig på norsk fordi jeg var den eneste ikke-norsktalende [...] men når det gjaldt noen ting så ble det fort veldig vanskelig å forstå fordi da ble det fortere og dialekt, også ingen pause. Jeg kunne ikke snakke, så jeg fikk veldig liten andel i den ressursfordelingen. Og jeg har fått de endene som nesten ingen andre vil, selvfølgelig.» (Khrono og Universitetet i Stavanger 2022).

Det norske språket er en vesentlig del av den norske academia til og med når de fleste medlemmene ikke har norsk som morsmål. Den samme akademiker forstår språket som avgjørende om man er en del av gruppen eller ikke: (14) «Også språk som middel for annengjøring. Som referat som skrives på nynorsk i en arbeidsgruppe av fem personer hvor bare en er norsktalende. De andre er utenlandske medarbeidere. Men referatet må skrives på nynorsk. Herregud [...] Hva er det for noe? Ja, det er jo nynorsk-fetisjisme.» (ibid.). Strukturelle arrangementer (sosiale og institusjonelle rutiner) skaper lokale diskursive praksiser (som det å delta i et møte eller skrive referat på nasjonal skriftspråk), og distribusjon av

språklige ressurser er knyttet til hvordan dominerende grupper forfølger sine interesser (Martin-Jones og Heller 1996:132-133).

Språket kan avgjøre om personen er oppfattet som problematisk eller ikke i den norske academia: (15) «Hellestveit mener selvsagt ikke at utenlandske forskere som planlegger å virke i Norge i store deler av sin karriere representerer noe stort problem, i hvert fall ikke hvis de etter hvert behersker norsk brukbart.» (Hjelseth, Universitetsavisa, 6. oktober 2021).

Språket er forstått som et viktig ansvar til den norske academia nemlig fordi det finnes en oppfatning av at norsk som faglig språk er i fare: (16) «Østerud mente at det går «en grense for internasjonalisering før alle universiteter og fagmiljøer like gjerne kunne ligge i USA eller Kina». Fagene sto i fare for å forsvinne, dersom de «ikke kan kommunisere på norsk, ikke kan utrede norske forhold og bryter båndet til en skattebetalende offentlighet», skrev Østerud. Han mente samtidig at spørsmålet han tok opp var tabubelagt.» (Schei og Svendsen, Khrono, 6. oktober 2021). Mennesker føler at sosiale identiteter blir truet hvis noen prøver å oppløse grenser, og da vil de forsvare den. Her er språk i den sosiale identiteten i academia som må bli forsvart (Rast et al. 2020: 3)

Det finnes et mønster i forskjellige artikler om at språket må bli forsvart. Hvis eksempelet (16) viser bare en bekymring og sensur rundt temaet, finnes det også uttrykk fra at denne faren kommer fra innsiden, institusjonen: (17) «Samtidig må noen institutter kanskje anerkjenne at ikke alle stillinger må bli utlyst på engelsk, særlig hvis det er klart behov for norsktalende undervisere fra dag en.» Aguilar-Støen, D'Amico, Langford, Khrono, 4. oktober 2021).

Det er forstått som et problem at statusen til det norske språket får lavere status på grunn av publiseringspresset fra ledelsen til å publisere internasjonalt, helst på engelsk: (18) «Den nåværende bekymringen fra mange skyldes utvilsomt at forskerrollen over tid har fått økt betydning på bekostning av de andre rollene i blant annet rekrutteringsprosesser, og at internasjonal publisering svært ofte – uavhengig av kvalitetsvurderinger – har status over vitenskapelig publisering på norsk.» (Hjelseth, Universitetsavisa, 6. oktober 2021).

Det språklige aspektet er også grunnen til at antallet norske og fremmedspråklige akademikere er viktig i debatten, for språk er en forutsetning til å kunne gjøre viktige arbeidsoppgaver: (19) «I tillegg kommer at en god del administrativt arbeid og vurderingsarbeid – for eksempel mye styrearbeid og veiledning av skriftlige arbeidere – foregår på norsk, noe som i sin tur innebærer at mer av dette faller på norskspråklige etter hvert som de fremmedspråklige blir flere. Dette er et særlig godt eksempel på at balansen mellom ulike hensyn og funksjoner er det viktigste, ikke at utenlandske forskere i seg selv er «bra» eller «dårlig». (ibid.).

Den samme personen uttrykker også en mening om at det norske språket er en fordel, men ikke en hinder til at utenlandske forskere kan bidra: (20) «I mange samfunnsvitenskapelige fag og profesjonsfag er det dessuten en stor fordel at en god del av undervisningen foregår på norsk, fordi profesjonsutøvere må være fortrolige med et norsk fagspråk som senere yrkesutøvere. Det er selvsagt ikke til hinder for at internasjonale forskere kan gi verdifulle bidrag også her.» (ibid.).

Både norske og utenlandske forskere opplever at det finnes en forståelse av at den norske kulturen kan være utelukket, selv om man vil bli kjent med den: (21) «Det er helt klart at kunnskap om språk, kultur, osv. tar lang tid å opparbeide på høyt nivå, men vi finner det underlig at hun avviser muligheten.» (Aguilar-Støen, D'Amico, Langford, Khrono, 4. oktober 2021).

Utenforskap blir delvis forstått som mangel på språk, og det er dermed det som kjennetegner norske akademikere. Norske akademikere har ansvar for å skape og beskytte bruk av fagterminologi på lokalt språk og utdanne lokal arbeidskraft som skal ha norsk som arbeidsspråk. Det å ikke snakke språket setter forskeren i en lavere posisjon i ressursfordelingen, og man må bruke lokalt språk på jobb for å kunne fullføre administrative oppgaver og jobben sin generelt.

Provinsialitet

Når jeg kategoriserer separate utsagn, legger jeg merke til provinsialitet som både nøytral eller til og med positiv, men også som negativ egenskap til den norske academia. Alle er knyttet til den sosiale identiteten på en eller annen måte.

Det norske akademis ordbok foreslår to definisjoner til adjektivet *provinsiell*: 1) som hører til, gjelder en provins, landsdel; 2) (nedsettende) som er preget av, representerer småbyaktighet, småborgerlighet. Småbyaktighet er relatert til ordet småborger. Ifølge store norske leksikon betyr det en borger som tilhører den lavere middelklassen, men blir også brukt synonymt med ordet *spissborger*, en trangsynt og selvgod person.

Noen i fellesskapet assosierer denne egenskapen med negative emosjoner. Førsteamanuensis i historie Ines Prodöhl reagerer til sitatet (22) «*hva er poenget med forskning som ikke først og fremst har det norske samfunn som utgangspunkt?*» (Prodöhl, Khrono, 12. oktober 2021) og sier at et slikt perspektiv på forskningen til utenlandske forskere er både trist og farlig, og slike emosjoner, inkludert bekymring, er en del av den sosiale identiteten

(Bettencourt og Humme 1999:114). Prodöhl nevner provinsialitet nemlig som en fare (Prodöhl, Khrono, 12. oktober 2021):

(23) I tillegg til jamring finnes også en fare i Hellestveits uttalelse. Vi er vel enige om at Norges tilknytning og bidrag til verden for øvrig ikke kan beskrives uten innvirkninger fra internasjonale fagfolk, men skulle nasjonalitet bli et kriterium for hvem som ansettes, innsnevrer vi våre intellektuelle friheter. Om ikke kvaliteten i forskning er hovedkriterium, men rett farge på passet, så er faren stor at norsk akademia blir ganske provinsiell.

Her er provinsialitet som egenskap knyttet til nasjonalitet som et kriterium for å bli ansatt og mangel på visse intellektuelle friheter det kan medføre.

Hvis Prodöhl uttrykker denne egenskapen til forståelsen av norsk akademia som en fare, konstaterer professoren ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, Mads Andenæs, det som et faktum: (24) «Majoriteten av vitenskapelige stillinger er besatt av nordmenn. Norsk akademia er ekstremt provinsielt, når det gjelder forskningsagenda og hva som ses på som relevant og viktig arbeid, sier Nilsen til Khrono.» (Schei og Svendsen, Khrono, 6. oktober 2021). Provinsialitet er forstått som en egenskap som setter rammer for verdier, en av delene til den sosiale identiteten. Det vil si at den ideelle norske akademikeren ikke bare opplyser det norske samfunnet utenfor akademia som en ekspert eller medborger, men temaene er forstått som positive (relevante) eller ikke i forhold til om de har det norske samfunnet som utgangspunkt.

Prodöhl legger merke til temaene som er en del av den sosiale identiteten, men temaene man kan forske på kan være knyttet til nasjonal bakgrunn. Forskere som har erfaring med akademia i utlandet og kan sammenligne de to forskermiljøene uttrykker en mening om at hele debatten er provinsiell, det vil si knyttet til regionen, og norsk. De utdyper meningen med å forklare at norsk oppvekst betyr mye når det gjelder hva man kan eller ikke kan snakke om i Norge, og at det skiller Norge fra andre land (Aguilar-Støen, D'Amico, Langford, Khrono, 4. oktober 2021):

(25) — Ellen, du har bakgrunn fra USA, Giuliano fra Italia. Har dere eksempler på lignende diskusjoner der, eller er dette særegent for Norge?

— Fra mitt ståsted virker debatten veldig provinsiell og norsk. I USA har man riktignok hatt en diskusjon om utenlandske undervisere behersker engelsk godt nok til å undervise, men tanken om at oppveksten gjør at du ikke er egnet til å uttale deg om spesifikke norske forhold, er veldig rar.

— Jeg vet ikke hvem som sa dette, men en gang ble jeg fortalt at det er fint at utenlandske forskere kan drive med sitt, men for å forstå norsk fiskerihistorie må man nesten være født her. Men tenk om den utenlandske forskeren har jobbet med fiskerihistorie i New Zealand. Og når han kommer til Norge ser han noe ingen andre ville sett. Hvorfor kommer dette perspektivet så sjeldent fram i debattene? Det gjør nesten vondt å måtte påpeke det fordi det burde være en selvfølge i akademia, sier D'Amico.

Her er det viktig for meg at den negative egenskapen til det norske universitetet, provinsialitet, er knyttet til kobling mellom temaene man kan forske på basert på lokal eller internasjonal bakgrunn. Norske temaer og andre attributter knyttet til dem er viktig for meg her, for Andersson beskriver forskningstema som en sentral del av en forskeridentitet, sammen med disiplinbakgrunn og arbeidskultur (Andersson 2018:116). Det vil si at den stereotypiske norske akademikeren enten forsker på norske temaer og har relevant norsk bakgrunn som gir muligheten til å forske på temaet, eller som en slik representasjon blir nevnt både av norske og utenlandske forskere.

Jeg har vist noen eksempler om hvordan provinsialitet er forstått negativt, men Hellestveit bruker sosial kreativitet (Tajfel og Turner 2004:286-287) for å fremstille den samme egenskapen til den sosiale identiteten av norske akademikere, provinsialitet, som positiv:

(26) Norge er provinsielt – på godt og på vondt. Det ligger i vår geografi, vår historie og vår kultur. Vår provinsielle karakter har vi klart å utnytte på en utmerket måte, til beste for hele samfunnet her nord, på et vis som knapt har sitt like i tid eller rom i verden.

Men fordi vi er provinsielle og små, har universitetene en litt annen funksjon i og for det norske samfunnet enn for eksempel i Tyskland, Japan, USA, Bulgaria eller Frankrike. Universitetene i Norge ble i sin tid opprettet for å utdanne våre egne embetsfolk, og Norge kan fortsatt i dag smykke seg med et embetsverk i verdensklasse.

Hos oss er universitetene en sentral produsent og forvalter av kunnskap om Norge og kunnskap som er relevant for det norske samfunnet, her hjemme, men også ute i verden. Vår egen (rimelig sære, men unike) samfunnsmodell krever vedlikehold og konstant modernisering. Her bør universitetene våre fortsatt spille en nøkkelrolle. Dersom enkelte fagfelt etter hvert domineres og styres av forskere fra utlandet med liten kunnskap om Norge, frykter jeg at denne rollen til akademia i Norge vil forringes.

Provinsialitet er knyttet til yrkesrelevans og dermed verdisett til universitetene, og verdier er en del til den sosiale identiteten. Sørensen presenterer en binært verdisystem mellom forskning i seg selv og yrkesrelevans for regionen. Hun refererer til Bleiklie for å gi eksempler, det vil si at universitetene hadde forskningsorientering som et klassisk ideal, og yrkesrelevans var det kulturelt sett høyskolene var opptatt av (Sørensen 2018:17). Hellestveit nevner det å utdanne landets embetsfolk, men lokal yrkesorientering som verdi er særlig synlig når internasjonalisering er forstått som en fare for lokal yrkesrelevans: (27) «Når ingen doktorander på krypteringsstudiet i Norge er norske statsborgere, og Norge sliter med å finne kvalifisert personell som kan sikkerhetsklareres til avanserte krypteringsoppgaver for de hemmelige tjenestene, har internasjonaliseringen gått for langt på dette fagfeltet, er mitt poeng.» Den sosiale identiteten med norske temaer, norsk bakgrunn og norsk yrkesrelevans som kulturell verdi blir fremtredende når den blir truet. Det vil si disse egenskapene er en grense, og fiendtlighet mot utgruppen kan oppstå hvis noen prøver å oppløse dem (Rast et al. 2020: 3).

Siden arbeidskultur er en del av forskeridentiteten, vil jeg se på hvordan det å være fokusert på den norske konteksten og bakgrunnen påvirker arbeidskultur i Norge. Norsk historiker Robert Marc Friedman setter debatten i historisk kontekst og forklarer atmosfæren i academia hvor nasjonal bakgrunn er viktig. Han hevder at forskere har vekket sterke negative følelser og som tema har vært relatert til kamp i Norge minst i mer enn 100 år. Fra et historisk perspektiv minner han om at det å ansette noen fra utlandet betydde at Norge ikke hadde gode nok kandidater, og det ga norske akademikere dårlig selvbilde. Han forklarer at Fridtjof Nansen bestemte seg for å lyse ut en stilling utenfor Skandinavia for å finne en professor i kjemi på grunn av at ingen i Norge var god nok til å ta denne stillingen. Han sammenligner debatten med debatten til C. Hellestveit og sier at begge to var preget av sterke følelser, det vil si knyttet til selvbilde og verdier. En professor fra utlandet i debatten i fortida var knyttet til verdien av faglig kvalitet for å bevise Norges status i verdenen som en «kulturnasjon», mens Kirke- og undervisningsdepartementet anbefalte å gi stillingen til en norsk professor Tornøe fremfor en tysker Goldschmidt som var hadde bedre akademiske ferdigheter. Egentlig fikk Goldschmidt stillingen og Norge måtte Norge måtte (28) «unngå en ansettelse som kunne oppfattes som en nasjonalistisk fornærmelse mot utenlandsk fagkompetanse», men historiker Marc stiller et spørsmål om hvis dårlig stemning i academia blant forskere på grunn av årsaker knyttet til nasjonal bakgrunn virkelig er borte (Friedman, Aftenposten, 18. oktober 2021).

Han beskriver hele atmosfæren slik: (29) «Det kan også være på tide å diskutere i full åpenhet om vi har klart å bli kvitt det Goldschmidt beskrev som « ... den atmosfære av smaalighet, misundelse, dumhet og ondskap blant kolleger, som her forgifter det videnskapelige liv. I en saadan atmosfære mister man haapet om at kunne utrette noget av betydning til gavn for videnskapen eller landet?»» (ibid.). Her er provinsialitet virkelig en negativ egenskap knyttet til dårlig arbeidskultur, en del av forskeridentiteten (Andersson 2018: 116) som ikke er preget av samarbeid og motivasjon til å nå felles mål med en utgruppe (samarbeid mellom grupper kan skape en felles identitet fremfor to separate grupper, ifølge Dovidio et al). (Dovidio et al. 2007: 302).

Provinsialitet er en del av selvforståelsen, enten som en bekymring, negativ egenskap eller stolthet, det vil si både positiv og negativ identitet. Det er knyttet til temaer som er relevant eller ikke relevant for Norge, hvem som kan forske på slike temaer (man må ha god kunnskap om den norske konteksten og helst en norsk bakgrunn), og fokuset på yrkesrelevans. Egenskapen blir relevant når den sosiale identiteten (med norsk språk, norsk kontekst, norske temaer, ansvaret for det norske samfunnet og yrkesrelevans) blir truet. Vilje til å forsvare denne sosiale identiteten påvirker arbeidskultur som er en del av forskeridentiteten, og arbeidskulturen

har historisk sett skapt en atmosfære hvor en utenlandsk forsker føler seg avvist fra felleskapet istedenfor å samarbeide for å nå felles mål for landet.

Pronomener. Hva betyr «vi» og «oss»?

For å forstå sosiale identiteter er det viktigst med skillet mellom «oss» og «dem», for sosiale identiteter fungerer nemlig på den måten at sosiale grupper understreker felles trekk som representerer gruppen og forstår seg selv ved sammenligning med utgruppen, når forskjellen fra utgruppen blir forsterket (Dovidio et al. 2016: 8).

I denne debatten legger jeg merke til at det finnes flere ulike forståelser av ordet «vi», og den inkluderer deler av andre identiteter. Den første er rollen som en ekspert eller borger og er relatert til nasjonsbygging. Nasjonen er forstått her som et samfunn som norske akademikere har mål til å påvirke: (30) «Det handler om hva slags samfunn vi vil ha. Det kan hende at det partipolitiske systemet ikke er egnet til å forandre samfunnet, fordi det er et system som er begrensende. Mange politikere opplever at de ikke egentlig kan si det de mener før de har gått av — fordi partidynamikken og forhold utenfor det politiske systemet gjør at de blir fanget. Men den intellektuelle har en mer fri rolle» (Schei, Khrono, 19. september 2021).

Selv om den sosiale identiteten har en nasjonal dimensjon og plass i det offentlige og samfunnet, er det akkurat akademikere i Norge som er gruppen som konstruerer sin egen identitet: (31) «Utdanningen vår og lønningene våre er betalt av det offentlige.» (ibid.).

Det er også viktig å nevne at ordet norsk academia inkluderer både norske akademikere og akademikere i Norge, for norsk akademiker er også en akademiker i Norge, og begge er ansatte i institusjonen med de samme oppgavene. Jeg har forklart tidligere at en ideell og uproblematisk norsk akademiker som stereotype forsker på norske temaer, har kjennskap til det norske språket og lokal kultur og forvalter kunnskap på norsk til folk som skal jobbe i Norge. En slik norsk akademiker tilhører begge grupper, men mangel på grunnleggende egenskaper utgjør forskjellen, og her kommer kategorien «de andre».

Den andre

Den problematiske utenlandske akademikeren

Det finnes flere forestillinger av utenlandske forskere i norsk academia. Den største forskjellen er om de har integrert seg (eller vil integrere) i den norske kulturen eller ikke. En utenlandsk forsker opptrer for den første gangen nettopp som en negativ prototype. Her er en av de første beskrivelsene som opptrer i offentlighet: (32) «De utenlandske forskerne kjenner jo

ikke det norske samfunnet og er ikke her for å investere i det. De er her fordi de ikke får jobb på universiteter med størst prestisje, ennå. Noen fagfelt er nå så dominert av utenlandske forskere at det nesten ikke er flere nordmenn igjen blant de ansatte. Altså, hva er poenget med forskning som ikke først og fremst har det norske samfunn som utgangspunkt?» (Schei og Svendsen, Khrono, 27. september 2021). Her kan man se flere hovedtrekk: mangel på kunnskap om kulturen og vilje til å bidra til det norske samfunnet. Som gruppe er de utenlandske forskerne også forstått som dominerende på bekostning av nasjonale interesser.

Jeg vil nevne at C. Hellestveit kommenterer selv at sitatet var korrekt, men spissformulert og nedkutt av journalister, men det er viktig for meg at utenlandske forskere reagerer til budskapet de har fått med denne formuleringen, og de og uttrykker egne meninger som et svar på innholdet av den dette uttrykket.

Midlertidig tilstedeværelse og manglende vilje til å investere i landet på lang sikt som representasjon av stereotypen blir delvis bekreftet av en utenlandsk forsker i form av forklaring om interne ansettelsesprosessene skapt av internasjonalisering: (33) «Det er unektelig sant at når utenlandske forskere ansettes på midlertidige kontrakter – som postdoktorer – har de god grunn til å tvile på at Norge er deres endelige karrieredestinasjon.» (Beaumont, Khrono, 4. oktober 2021). Her blir sosial kreativitet brukt for å formulere de samme egenskapene som nøytrale med tanke på at det er logisk å reagere slik uten fast ansettelse.

En annen viktig del av manglende integrasjon er språk: (34) «Min bekymring er at dersom utenlandske forskere uten kjennskap til norsk språk og kultur eller den norske samfunnsmodellen blir dominerende og styrende for (enkelte deler av) norsk academia, vil dette over tid påvirke kunnskapspyramiden og i neste omgang hvilken relevans og rolle academia har i det norske samfunnet.» (Hellestveit, Khrono, 17. oktober 2021). Den prototypen av en utlending uten nødvendige språklige kunnskaper blir bekreftet av en utenlandsk forsker som forstår at mangel på norsk språk både koster academia som en nasjonal gruppe ekstra ressurser og kan skape isolasjon: (35) «Dersom instituttet har norsk som arbeidsspråk kan utenlandske forskere bli en ekstra byrde ved at de ikke på samme mate kan delta i interne komiteer etc.» (ibid.).

Det finnes også mening at en utenlandsk forsker i seg selv ikke har dårlig valør, men bare så lenge denne gruppen er i majoritet: (36) «Arve Hjelseth mener at det knapt kan overraske at forskere som tilbringer noen få år her hverken prøver å lære seg norsk eller å bidra i samfunnsdebatten. — Det var jo ikke derfor de kom, og det er heller ikke noe problem, så lenge de ikke utgjør noen majoritet, skriver han i dette innlegget.» (Hjelseth, 6. oktober 2021).

Selv om det opptrer flere typer utenlandske forskere i en artikkel skrevet av C. Hellestveit senere, er det viktigst for meg at beskrivelsen om hva de som gruppe ikke kan tilby Norge tar opp så mye plass og er evaluert som viktigst (Hellestveit, Khrono, 1. januar 2022):

(36) Viktigere er det at utenlandske folkerettsforskere i liten grad bidrar til å utvikle norske tolkningstradisjoner av folkeretten. Dette er heller ikke en kritikk av de utenlandske forskerne. Det er nemlig ikke naturlig at for eksempel en amerikansk folkerettsforsker utvikler norske folkerettslige tolkningstradisjoner, fordi amerikanske tolkningstradisjoner på endel områder innenfor spesiell folkerett er annerledes enn i Norge. For eksempel gjelder dette reglene om hvilke mennesker som er militære mål, eller hvilke soldater som har rett på krigsfangestatus.

Dette er enda synligere når vi taler om sikkerhetsrelaterte fagområder for eksempel knyttet til teknologiutviklingen. Russiske, kinesiske og albanske folkerettsforskere vil neppe få sikkerhetsklarering i Norge. De vil ikke kunne arbeide med sensitive sikkerhetspolitiske problemstillinger knyttet til teknologi, KI, cyber og forsvar av Norge. Dette er ikke påstander. Det er en beskrivelse av gjeldende regler og hvordan verden fungerer.

Det er viktig å nevne at det blir eksplisitt sagt at en utenlandsk forsker i seg selv ikke har dårlig valør, men egenskapene som skiller en utenlandsk forsker fra den stereotypiske ideelle norske forskeren er heller negative enn nøytrale. Den utenlandske forskeren som stereotype blir et problem til nasjonale interesser på grunn av sine egenskaper: mangel på språk, evnen og vilje til å investere i det norske samfunnet, forske på norske fagfelt som norsk folkerett og evnen til å tjene staten med sensitive sikkerhetspolitiske problemstillinger.

Den gode utenlandske akademikeren

En utenlandsk forsker med positive egenskaper eksisterer, men har en annen kategori og blir møtt med andre attityder. Den positive utenlandske forskeren blir først tatt for gitt og opptrer nemlig på grunn av den negative: for å vise at den gode eksisterer eller at den ikke er verdt å bli diskutert, også på grunn av en annerledes sosial kategori denne stereotypen står i. Etter det første intervjuet beskriver C. Hellestveit flere typer utenlandske forskere (Hellestveit, Khrono, 1. januar 2022):

(37) Da jeg ble intervjuet, viste jeg til fire forskjellige typer utenlandske forskere: Toppforskere som vi har headhunted, forskere som kommer til Norge fordi vi har ledende miljøer innenfor deres fagfelt, forskere som ikke får jobb ved mer prestisjetunge universiteter andre steder, samt forskere som er her fordi de har en særlig tilknytning til Norge eller ønsker å få det. Sistnevnte gruppe anser jeg i liten grad for å være «utenlandske» i den betydning det var tale om i intervjuet.

Her er det viktig at det som skiller en utenlandsk forsker fra andre forskere er tilknytning til Norge eller vilje til å investere i det. Hvis man lærer seg språket og tar på seg rollen som offentlig intellektuell, er han eller hun integrert, eller nesten ikke utenlandsk, i den betydningen av ordet som er viktig i denne debatten. Det vil si at en slik person blir heller kategorisert som norsk forsker enn utenlandsk på tvers av bakgrunnen.

Det finnes flere beskrivelser av gode utenlandske akademikere som først og fremst har lært seg norsk: (38) «Jeg ser ikke på det som problematisk at det er mange utenlandske forskere ved senteret. Man må selvsagt kunne norsk for å lese Ibsen i original, og det kan de jo, sier dekan Frode Helland ved Universitetet i Oslo til Khrono.» (Arnesen, Schei, Tønnessen, Khrono 15. oktober 2021). Her er den gode utenlandske akademikerens fortsatt kategorisert som utenlandsk og dermed referer til den samme kategorien som har blitt angrepet, men blir forsvart og definert positivt som en felles kollega som kan gjøre de samme oppgavene.

Utenlandske akademikere reagerer ulikt på påstanden at de ikke kjenner kulturen. For eksempel, Ullrich Dettweiler forklarer i debatten i Universitetet i Stavanger at han representerer Norge i utlandet når det gjelder studier om uteskoler, og er en av de to akademikere i Norge med denne slags kunnskap om Norge, begge to med utenlandsk bakgrunn (Khrono og Universitetet i Stavanger 2022). Her kan man observere til og med direkte konkurranse som strategi brukt for å forsvare identiteten, det vil si at utenlandske forskere kan være bedre på et norsk fagfelt (Tajfel og Turner 2004:286-287).

En annen måte å reagere til truet identitet er sosial kreativitet (Tajfel og Turner 2004:286-287). En utenlandsk forsker Paul Beaumont ikke bare benekter den negative stereotypen, men også omskriver situasjonen, slik at det å ikke ha nok kunnskap om Norge kan være en nøytral eller til og med positiv egenskap, og de to gruppene, norske og utenlandske akademikere, blir sammenlignet på et annerledes dimens, originalitet (Beaumont, Khrono, 4. oktober 2021):

(39) La meg først arrestere henne i påstanden om at utenlandske akademikere ikke evner å bidra til debatten fordi de ikke «kjenner» Norge. I mitt eget tilfelle skrev jeg min første kronikk i Aftenposten innen det første året mitt i landet var omme.

Siden da har jeg skrevet i norske medier om temaer fra Navs sviktende behandling av gravide, Norges (mis)bruk av Pisa-rangeringer, norsk drikkekultur, til NRKs dekning av britisk politikk. Det utenlandske forskere mangler av innsidekunnskap, kan veies opp for ved å tilby innsideperspektivet til en utenfra. Norsk samfunnsdebatt berikes av internasjonale perspektiver, og det er skuffende at Hellestveit ikke anerkjenner dette.

Hvis den gode akademikerens lærer seg språk, men ikke har tilstrekkelige ferdigheter, finner han eller hun måter til å delta i den offentlige samfunnsdebatten på norsk: (40) «Ved å tilby oversettelse av relevante bidrag til samfunnsdebatten, fjerner avisene en teknisk barriere som ellers kunne hindre verdifulle bidrag til den norske samfunnsdebatten. Enten av akademikere som ennå ikke fullt ut behersker det norske språket, og/eller bidrag hvor det ikke er like viktig med inngående kjennskap til norsk kultur og politikk» (ibid.). Hva angår relasjon

til andre grupper så uttrykker den samme forskeren at slik praksis heller føles som en mulighet og ikke som tvang eller maktmiddel: (41) «Med en bred nok definisjon av hva som teller som deltakelse, tror jeg ikke dette vil diskriminere utenlandske akademikere. For øvrig er norske aviser uvanlig mottakelige for utenlandske bidrag: Jeg vet av erfaring at Dagsavisen, Aftenposten, Klassekampen og VG oversetter debattinnlegg skrevet på engelsk.» (ibid.).

Den inngående kjennskapen om kulturen som understreker tilsynelatende selvsagte unike aspekter om den norske kulturen aksepteres i norsk academia. Cecilie Hellestveit reagerer til Ullrich Dettweiler og kaller hans forskning på uteskoler og representasjon i utlandet et perfekt eksempel på en flott utenlandskblikk (Khrono og Universitetet i Stavanger 2022).

Det finnes flere uttrykk, også fra norske akademikere, som benekter påstanden om at utenlandske forskere ikke vil investere i landet: (42) «Etter de siste ni årene i academia kommer jeg på fem internasjonale akademikere som jeg vet har gått fra en fast stilling på et norske universitet og videre til en karriere i andre land. Samtidig bidrar endringene i norske statsborgerskapsregler (muligheten for dobbelt statsborgerskap) til at mange av våre internasjonale kolleger søker norsk statsborgerskap. Dette viser tydelig at de satser på Norge.» (Thodesen, Khrono, 16. oktober 2021). I dette tilfellet påstår dekanen Carl Christian Thodesen at utlendinger som vil bli i Norge og investere i landet er heller en regel enn unntak. Personlig interaksjon er en av kontaktbetingelser som fører til bedre bedre evalueringer av den andre og bedre relasjoner mellom grupper i denne debatten (Dovidio et al. 2007: 307).

For å oppsummere: det finnes to stereotyper hva angår utenlandske forskere, en positiv og en negativ. Den problematiske utenlandske akademiker kan ikke det norske språket og har ikke vilje til å delta i samfunnsdebatten eller landet. Den gode utenlandske akademiker snakker norsk, deltar i samfunnsdebatten og jobber med de samme oppgavene som norske akademikere. Den gode utenlandske akademiker tilhører to sosiale kategorier og dermed skaper forvirring i debatten når flere personer føler seg fornærmet bare på grunn av den utenlandske bakgrunnen. Den positive utenlandske akademiker kan bli forstått som ikke utenlandsk for å vise at det er den negative stereotypen som er utenlandsk og skadende for norsk academia hvis den blir dominerende. Men flere norske og utenlandske akademikere setter den gode utenlandske akademiker i den samme kategorien som den dårlige og forklarer at den gode stereotypen er den som danner deres mening om hele gruppen.

Overlappende identiteter

Noen av skribentene jeg etterforsker kan bli satt av meg eller andre debattpartnere i to forskjellige kategorier (ikke bare norsk akademiker og akademiker i Norge, men også norsk og utenlandsk akademiker), og jeg er interessert i hvordan det kan påvirke relasjon til utgruppen (hvis det er en norsk akademiker - med utenlandske akademikere, hvis det er utenlandsk - med norske). Galinsky hevder at representasjoner av seg selv, inngruppen og utgruppen utgjør den fenomenologiske erfaringen av det å være i en gruppe, så omkategorisering kan hjelpe å redusere konflikt mellom gruppen. (Galinsky 2002: 94). Jeg er interessert i om det fungerer når man enten omkategoriserer seg selv eller blir omkategorisert.

Galinsky presenterer begrepet perspektivtaking og forklarer at det er en individuell strategi som omkategoriserer gruppepresentasjoner. Perspektivtaking skjer når et menneske aktivt ser situasjonen fra den andres perspektiv (Galinsky 2002: 97).

Cecilie Hellestveit er en norsk akademiker som åpenbart identifiserer seg med det norske landet, kulturen og academia og til og med bruker pronomenet vi: (43) «Vi er et lite land, og vi er en liten språkkultur. Og hvis ikke vi ivaretar den selv, så er det ingen andre som gjør det. Og universitetene i Norge har en annen funksjon i samfunnet vårt enn universitetene i Storbritannia» (Debatten, NRK, 11. november 2021). Men hun refererer til at hun har erfaring som utenlandsk forsker i andre land: (44) «Jeg har arbeidet ved akademiske institusjoner i fem land utenfor Norge, og vet litt om hvordan det er å være utenlandsk forsker, selv om man kan språket.» (Schei og Svendsen, Khrono, 29. september 2021).

Når det gjelder Hellestveit så er det klart at overlapping mellom seg selv og den andre ikke fører til vesentlig transformasjon i sosiale identiteter og relasjoner mellom grupper. Hva skjer rett etter eksempelet (44)? Hellestveit fortsetter med (45) «Jeg vet også hvor ugjennomtrengelig den norske kulturen tidvis er. Her er det store mengder taus kunnskap, og skal man virke som akademiker i Norge, bør man ha svært mye kunnskap om samfunnet vårt. At jeg skulle spre fordommer er bare tøys.» (Schei og Svendsen, Khrono, 29. september 2021). Hun observerer situasjonen fra et annet perspektiv for å forklare poenget sitt om kulturelle forskjeller, og det er i overensstemmelse med Galinsky som hevder at fordommer ikke nødvendigvis blir redusert etter perspektivtaking (Galinsky 2005:118-119).

Men selv om Hellestveit vedlikeholder et skille mellom de to gruppene etter hele debatten, blir definisjonen mildere i løpet av debatten enn bare norske versus utenlandske akademikere: (46) «Spørsmålet er: Hva er den ideelle mengden av folk som kommer utenfra versus de som kommer og er vokst opp i Norge eller utdannet i Norge eller kjenner det norske samfunnet? Og det er jo den definisjonen jeg bruker. Det handler ikke om hvor du er født eller hva slags hudfarge du har eller hva slags religion eller kjønn du har. Det handler om hva slags

kunnskap, også kompetanse, hva slags språk du snakker og hvordan du forholder deg til Norge som samfunn. Er det et sted hvor du har et forsknings hotell eller er det et sted hvor du engasjerer deg?» (Khrono og Universitetet i Stavanger 2022). Samtidig så er det også synlig her at det er nemlig den problematiske, ikke-integrerte utenlandske forskeren som står i motstand til den positive delen av norsk academia som tar vare på nasjonale interesser. Det vil si at den originale posisjonen forblir den samme.

Selv om den norske akademiker C. H. vedlikeholder den samme posisjonen om forskjellen mellom norske og utenlandske akademikere etter å ha sett situasjonen fra andres perspektiv, finnes det også eksempler hvor evnen til å vise eget perspektiv og se med andres øyne fører til felles identitet.

En utenlandsk forsker Ullrich Dettweiler er kategorisert som ikke utenlandsk av Cecilie Hellestveit og sier at han representerer Norge i utlandet. Han prøver å få samtaledeltakerne i paneldebatten til å forstå den andres perspektiv og hvorfor utenlandske forskere kan ha problemer med det norske språket: (47) «For tiden har vi ett språkkurs som foregår klokken fem til syv om kvelden. Det er ikke tilrettelagt de som har familie som har flyttet til Norge. De må sørge for sine barn når de kommer hjem fra skolen. De har ikke lyst til å sitte på norskkurs i to semestre hver tirsdag og torsdag. Da lærer de ingenting.» (Khrono og Universitetet i Stavanger 2022). Han prøver å beskrive en typisk dag av en utenlandsk forsker og at man må velge mellom to sosiale identiteter når det gjelder hvordan man tilbringer tiden. Den ene er plikt til familiemedlemskap, og den andre er den eneste muligheten til å lære norsk for å bli integrert til norsk academia og kunne fungere som offentlig intellektuell. Det å beskrive en typisk dag er oppgaver Galinsky et al. gir mennesker for å oppløse grensen mellom seg selv og den andre i sosiale eksperimenter (Galinsky 2005: 114-115).

Etter å ha forklart hvordan systemet er urettferdig til minoritetsgruppen ved å tvinge utlendinger til å velge mellom barna eller norskkurs, foreslår han hva kan bli gjort, slik at utenlandske forskere får bedre mulighet til å lære norsk. Siden den samme personen forstår språk som annengjøring, viser han hvordan majoritetsgruppen kan ta ansvar for å løse hele problemet av å ha norske akademikere og utenlandske akademikere som separate grupper. Etter at han har oppfordret norske kollegaer til å investere i ressursene, slik at utenlandske forskere kan lære seg språk, uttrykker han: (48) «Invester den tiden. Ja, sånn bruk penger på det. Da får du masse return of invest. [...] Og da trenger vi ikke å snakke om «de» og oss».»

Omkategorisering (perspektivtaking eller det å bli kategorisert av utgruppen som en del av inngruppen) går begge veier. Cecilie Hellestveit viser at det går an å forstå andres perspektiv av egen erfaring som utenlandsk forsker og fortsatt vedlikeholde det samme perspektivet om

klar forskjell mellom gruppene. Ullrich Dettweiler som eksplisitt blir kategorisert som ikke utenlandsk av Cecilie Hellestveit bruker perspektivtaking for å hjelpe den andre å forstå utenlandske forskere bedre og oppmuntrer å ta tiltak for at to forskjellige grupper kan bli til en felles.

Utfordrede identiteter

Det finnes en annen eksempel på omkategorisering som jeg vil se næyere på. Det finnes ikke bare diskusjon om hvis utenlandske og norske forskere er forskjellige, men også hva det å være utenlandsk eller internasjonal betyr. Jeg har allerede presentert hvordan det finnes to forskjellige definisjoner av en utenlandsk forsker (en person med utenlandsk bakgrunn som kjenner kulturen og kan språket og en uten språklige og kulturelle ferdigheter), men det finnes flere eksempler når mennesker bevisst utfordrer forståelsen av eksisterende sosiale kategorier.

Ellen Rees stiller et retorisk spørsmål om norskfødte stipendiater med mastergrad fra Danmark er norske eller utenlandske. (Aguilar-Støen, D'Amico, Langford, Khrono, 4. oktober 2021). Rune Todnem i paneldebatten i Stavanger presenterer seg som en norskfødt internasjonal forsker. Cecilie Hellestveit blir uenig med ham og prøver å forklare at hun ikke mener utenlandsk forsker på en slik måte, men begge to vedlikeholder forskjellige mentale representasjoner av hva en internasjonal forsker er. Ved å identifisere seg selv som en internasjonal forsker presenterer han en helt ny prototype og gir den god evaluering. Mennesker streber etter god selvforståelse (Tajfel og Turner 2004: 283), så en person som kan velge mellom å være norsk eller internasjonal forsker i academia viser at sosial identitet som internasjonal forsker har god valør.

Felles identitet

En del av både norske og utenlandske akademikere tviler på at nasjonalitet gjør en forskjell i det hele tatt. Jeg forstår det slik at det finnes en mental representasjon av den samme felles gruppen som enten subsumerer eller erstatter norske og utenlandske akademikere i Norge som to separate grupper.

En utenlandsk forsker Reidar K. Maliks skriver: (49) «Som det ble påpekt forrige gang slike standpunkter ble fremsatt i norsk offentlighet gir det lite mening å bruke nasjonalitet som indikator på kompetanse og interesse, siden det ikke er noen nødvendig sammenheng mellom nasjonal bakgrunn og akademisk vilje og evne. Man kan være utenlandsk og ivrig og velkvalifisert til å delta i offentlig debatt, og man kan være norsk uten å ha interesse eller

begavelse for det.» (Maliks, Khrono, 29. september 2021). En større overordnede felles kategori til og med blir nevnt som forskerne på tvers av land: (50) «Å hevde at det å være oppvokst i Norge skal gi en nødvendig kompetanse for å forstå samfunnet står i stor kontrast til det gode arbeidet forskere i alle land, inkludert Norge, gjør med å forstå kultur og samfunn fra steder de ikke er vokst opp i.» (Maliks, Khrono, 29. september 2021).

Det finnes et eksempel på hvordan en utenlandsk forsker identifiserer seg mer med en viss alder, men ikke nasjonalitet: (51) «Erfaringen min med andre unge akademikere – norskfødte og utenlandske – er at de er mindre opptatt av prestisje enn av arbeidsforholdene og muligheten til å opprettholde en god balanse mellom arbeid og fritid.» (Beaumont, Khrono, 4. oktober 2021).

Felles identitet kan også være negativ, særlig når problemet er formulert som mangel på vilje til å delta i en offentlig samtale. Men her er det viktig for meg at en utenlandsk forsker Paul Beaumont formulerer den manglende deltakelsen som et felles problem som oppstår av strukturelle årsaker og ikke på grunn av manglende personlig motivasjon, kunnskap eller andre negative trekk som beskriver en gruppe som mennesker: (52) «Det er viktig å påpeke, derimot, at dette er en strukturell betingelse som forklarer både norske og internasjonale forskeres manglende deltakelse.» (ibid.). Den samme forskeren avslutter artikkelen med et spørsmål: (53) «Spørsmålet er hvordan vi gjør det mer verdt å delta i den.» (ibid.).

Det finnes en mental representasjon av en felles kategori - akademikere. Eksemplene jeg presenterte her likestiller de to gruppene som preget av det samme problemet, manglende deltakelse i den offentlige samtalen, eller som har samme egenskaper (foretrekker bedre arbeidskultur fremfor prestisje, og har like muligheter til å ha vilje eller evne til å delta i den offentlige samtalen).

Overordnet kategori - akademiker i Norge

Etter å ha sett på tegn på en overordnet felles identitet vil jeg se næyere på hvordan de to gruppene fungerer under den overordnede kategorien. Jeg har presentert eksempler på uttrykk hvor nasjonal eller internasjonal bakgrunn har ingen betydning hva angår status i kategorien, men det finnes også presentasjon av den overordnede kategorien hvor bakgrunnen spiller en viktig rolle. En overordnet kategori er relevant i slike tilfeller for å forklare relasjonen mellom to subgrupper.

Når jeg går gjennom egenskapene til norske og utenlandske akademikere med tanke på om det finnes en separat overordnet kategori med spesifikke trekk som jeg kunne skille ut,

finner jeg ingen klar forskjell mellom akademikere med norsk bakgrunn og akademikere generelt som jobber i Norge. Alle akademikere jobber på universitetet som institusjon som har fire oppgaver, og akademikerne på tross av bakgrunnen blir vurdert i forhold til hvorvidt de kan bidra til å gjøre disse oppgavene. Arve Hjelseth oppsummerer disse fire funksjonene til universitetet slik (Hjelseth, Universitetsavisa, 6. oktober 2021):

(54) Grovt sett har universitetet, som også Hellestveit påpekte i Dagsnytt 18, minst fire viktige funksjoner. Forskning og undervisning er de mest sentrale, og vektlegges klart mest i rekruttering til vitenskapelige stillinger. I tillegg kommer bidrag til det offentlige ordskiftet, og det å fungere som kritisk korrektiv til statsmakten. Det siste følger av den særlig uavhengige posisjonen vitenskapelig ansatte ved universitetene har.

Hellestveit mener alle disse funksjonene vil bli svekket, i hvert fall i samfunnsvitenskapen, dersom instituttene i for stor grad fylles opp av utenlandske forskere med kort tidshorisont.

Denne dynamikken mellom gruppene som oppstår i kontekst av disse fire universitetsoppgaver kan forklares ved hjelp av inngruppe-projeksjonsmodell (Wenzel et al. 2007). Den overordnede gruppen, akademikere, setter normer som begge subgruppene, norske og utenlandske akademikere, forholder seg til. Siden lokale akademikere med norsk språk og kunnskap til kulturen har bedre muligheter til å utfylle alle fire kravene, har de en høyere status sammenlignet med utenlandske forskere på grunn av at de ligner mer på stereotypen av den ideelle akademikeren. Utenforskapet knyttet til prototypen av den problematiske utenlandske forskeren er relatert først og fremst med med avvik fra disse normene. (Wenzel et al. 2007: 335-336).

For at en gruppe kunne stå høyere i forhold til den andre, må begge to gruppene ha en konsensus over hvordan det ideelle medlemmet av den overordnede kategorien må se ut. (ibid.) Det skjer, for eksempel, når til og med norske forskere som støtter utenlandske forskere med forståelse sammenligner deres muligheter med den ideelle forskeren som både forsker og er en offentlig intellektuell: (55) «Det er store forskjeller blant forskere med en annen nasjonal bakgrunn, og vi bør være klar over at det kan ta tid å få mange av dem fullt involvert i offentligheten. Innen humaniora og samfunnsfag er internasjonaliseringen fortsatt ganske ny og vi kan ikke forvente å høste alle fordelene i norsk offentlighet med en gang. Det tar tid å lære språk og kultur, det tar tid for media å venne seg til nye navn.» (Maliks, Khrono, 29. september 2021).

Men det er ikke selvsagt at folk blir enige om den overordnede kategorien og inngruppe-projisering skjer automatisk. Den andre subgruppen kan projisere sine egne verdier og ha en konflikt over egenskapene til den overordnede gruppen. Generelt sett har subgrupper bedre relasjoner hvis det blir en konsensus over at det finnes flere forskjellige aksepterte prototyper til den overordnede gruppen (Wenzel et al. 2007:340). Flere forskere (både norske

og utenlandske) som støtter utenlandske forskere uttrykker seg for at alle fire funksjonene til universitetet kan bli fullført av forskjellige mennesker. For eksempel, en norsk forsker Einar Lie uttrykker at det å forske og formidle er to forskjellige roller som kan være vanskelig å kombinere: (56) «Dette er to litt ulike roller. Jeg har forståelse for at mange mener det er vanskelig å kombinere dem. Jeg tror det har vært riktig at det nå forventes at man er mer aktivt publiserende og deltar i systematisk kunnskapsoppbygging om man skal ha slike stillinger». (Schei, Khrono, 24. september). Forskningen som både norske og utenlandske forskere har til felles, er vurdert høyest av mennesker som vil støtte utenlandske forskere (som ble anklaget for å ikke bidra til det offentlige ordskiftet). Den norske professoren Mads Andenæs uttrykker at forskning ikke bare er satt høyest, men bør fortsette å bli vurdert slik: (57) «Vi skal konsentrere oss om forskningen. Forskning teller mest ved ansettelse og forfremmelser, og bør fortsatt gjøre det.» (Schei og Svendsen, Khrono, 6. oktober 2021).

Når det blir flere representasjoner om den overordnede kategorien (den ene stereotypen som er god nok bare med forskning, og den andre som er mer enn bare forsker), er det viktig for meg hvordan utenlandske forskere reagerer på diskusjonen om kunnskapsformidlingen i offentlighet. Siden hele debatten foregår på norsk, er det umulig for meg å analysere hvordan en utenlandsk forsker uten språklige og kulturelle ferdigheter ville svart. Men her finner jeg at utenlandske forskere forholder seg til det samme idealet som både forsker og formidler kunnskap i offentlighet. De enten prøver å bevise at de selv er eksempler på at det går an å være utenlandsk og offentlig intellektuell, eller vil forklare hvordan det er vanskeligere, men fortsatt mulig å bidra til det offentlige ordskiftet på norsk. For eksempel, Paul Hagen Beaumont ikke bare viser at utenlandske forskere kan få tekster oversatt i eksempelet (58), men også forklarer hvor vanskelig det kan være å ha tilstrekkelige språklige ferdigheter for å skrive en debattinnlegg på norsk (Beaumont, Khrono, 4. oktober, 2021):

(58) **Da jeg påpekte det positive** [teksten satt i fet skrift av selve forfatteren] i at norske aviser oversetter debattinnlegg, skyldes dette det store gapet mellom det å kunne lese, forstå og følge norske debatter på den ene siden, og det å kunne skrive kvalifiserte debattinnlegg i riksdekkende aviser innen en rimelig tidsramme. Etter å ha undervist i engelsk som fremmedspråk i syv år, og senere undervist i akademisk skrivning, vet jeg utmerket godt at det tar mye lengre tid før man mestrer å skrive avanserte tekster, enn det tar å forstå et debattinnlegg. Det er en forskjell mellom det å gjøre seg forstått og å bli tatt seriøst som fremmedspråklig.

Mens det kan ta ett år å opparbeide seg kompetansen til å følge debatten, kan det fort ta fem år å opparbeide seg kompetansen til å skrive egne bidrag.

Likevel er poenget ved dette utdraget (sammen med eksempelet (42) at utenlandske forskere kan bidra til det offentlige ordskiftet på lokalt språk, det er bare vanskeligere, men

mulig. Jeg mener at det blir sagt med en mental representasjon av en stereotypisk akademiker som også deltar i den offentlige samtalen på norsk.

Det som skjer her er at disse forskere med utenlandsk bakgrunn bidrar til felles forståelsen av den ideelle stereotypen av den felles kategorien (akademiker) som også er en offentlig intellektuell på lokalt språk. De bekrefter stereotypen av denne ideelle akademikeren ved å forholde seg til denne stereotypen. Når det skjer, blir de selv ansett som gode utenlandske forskere (eller lokale forskere ifølge Hellestveit), men denne konsensus over stereotypen av den ideelle forskeren setter utenlandske akademikere med lavere ferdighetsnivået på formidling på norsk til en lavere posisjon i forhold til norske akademikere. Det hjelper imidlertid også med en annen stereotype av den felles overordnede kategorien der det er godt nok å bare fokusere på forskning, og får norske og utenlandske forskere den samme statusen når begge to grupper utfyller de samme kravene til det samme idealet av den samme felles stereotypen.

Høflighet i identitetskonstruksjon

Vi vet at gruppeidentiteten forhandles fram i en konflikt, men det er også viktig at denne konflikten skyldes avvik fra sosiale normer i praksisfellesskapet (Graham 2007:742). Diskusjon om høflighet hjelper å forstå hva som er forstått som passende eller upassende oppførsel og hvordan gruppen vil fremstå ved å forsvare verdiene sine. Jeg vil minne på at verdier er en del av den sosiale identiteten, og høflighetsstrategier viser også solidaritet med noen eller makt mot noen, så jeg mener at høflighet kan hjelpe meg med å forstå relasjonen i inngruppen og mellom gruppene.

Høflighet er relevant i denne debatten først og fremst på grunn av at flere og flere utenlandske akademikere begynner å bidra til denne debatten på grunn av at de føler seg fornærmet, del vil si at den positive offentlige selvforståelsen deres har blitt angrepet. Journalisten Erik Stephansen i Nettavisen til og med skriver en artikkel med navnet (59) «Akademiske alfahanner på sandkassenivå» og innleder artikkelen om dynamikken av forholdet mellom akademikerne i Norge ved å understreke måten meningene blir utvekslet i debatten på: (60) «Du trodde kanskje at den akademiske debatten på universitetene foregikk på et litt høyere nivå enn i de mer folkelige kommentarfeltene? Neida!». Journalistene i avisen Khrono Amanda Schei og Njord V. Svendsen beskriver debatten som «voldsom», og programlederen Fredrik Solvang i NRK programmet «Debatten» beskriver samtalen som preget av høy temperatur.

Hvordan blir ansikt truet i debatten? Først og fremst er det synlig at hele samtalen begynner som en diskusjon om det er etisk å diskutere utenlandske forskere i det hele tatt. Det finnes flere meninger om at det er viktigere å vise respekt og solidaritet til kollegaene enn å delta i samfunnsdebatten: (61) «Universitetet er et kollektivt fellesskap. De gjentatte angrepene på våre utenlandske forskere er ukollegiale. Folkeskikk og borgerlig dannelse burde gjelde blant forskere». (Schei og Svendsen, Khrono, 6. oktober 2021). Meningen om utenlandske forskere ikke bare blir forstått som angrep, men det å holde seg unna offentlighet når det gjelder hele temaet er forestilt som et riktig alternativ: (62) «Bør man kunne ha en diskusjon om internasjonalisering i akademia? Nei, mener professor ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, Mads Andenæs». (ibid.).

C. Hellestveit som startet debatten innrømmer at det finnes uskrevne regler i akademisk fellesskap om å ikke uttrykke kritiske meninger om utenlandske akademikere: (63) «Få snakker om dette av frykt for å bli stemplet som fremmedfiendtlige, brune og rasistiske, sier jurist og folkerettsekspert Cecilie Hellestveit. De siste ukene er hun selv blitt kalt «elitistisk», «nasjonalistisk» og «splittende» av forskerkolleger». (Aasmundsen, Aftenposten, 8. oktober 2021). «Splittende» som anklageler sier mye om det forskersamfunnet ikke vil bli presentert som. Det er synlig at budskapet om to forskjellige grupper - norske og utenlandske akademikere - er forstått, men ikke ønsket i norsk akademia som fellesskap.

Men Cecilie Hellestveit er ikke den eneste som viser at det å forsvare egen sosial identitet som en norsk akademiker er viktigere enn gode relasjoner i fellesskapet når identiteten blir truet. Det finnes flere som mener at selve debatten som en offentlig samtale, uansett om den fører til dårligere relasjoner, er vurdert høyest som en viktig del av akademia: (64) «Rektor ved UiT Norges arktiske universitet, Dag Rune Olsen mener ingenting står mer i kontrast til akademiske kjerneverdier enn å stoppe debatter.» (Schei og Svendsen, Khrono, 30. september 2021).

Ytringsfrighet er så viktig at man vil til og med forsvare den for noen som er åpenbart vurdert negativt uansett hva slags konsekvenser et slikt uttrykk kan ha: (65) «I demokratiets navn må det være tillatt også for utenlandske forskere, selv rektorer, til enhver tid å gi uttrykk for den forvirring som hersker i deres hode.» (Schei, Khrono, 3. oktober 2021).

En del av påstander i debatten blir skrevet for å forsvare noen som ble angrepet. Det hvordan gruppen reagerer på angrep sier mye om relasjoner. Norske akademikere Fredrik Holth og Gunnhild Storbekkrønning Solli hevder at angrepet mot et gruppemedlem avgjør relasjonen med andre gruppemedlemmer på forhånd: (66) «Angrepet på Cecilie Hellestveit plasserer Curt Rice på sidelinjen i den viktige debatten hun startet. NMBU står igjen med et svekket

omdømme. Hans personlige beklagelse til Hellestveit var på sin plass. Rice står likevel avkledd for tillit og troverdighet i diskusjonene som kommer.» (Holth, Aftenposten, 4. oktober 2021).

Ansiktstruende handlinger viser hva slags trekk er vurdert høyest, og hva som forstås negativt. I forskergruppen blir de fleste angrep relatert til kunnskap som kreves for å være forsker. For eksempel, den samme professoren Mads Andnæs som tenker at det er uetisk å kritisere utenlandske forskere angriper kritikerne, og kritikken viser akademiske ferdigheter og særlig forskning fremfor formidling som det høyeste idealet: (67) «Ingen av dem som har hevet stemmen sin høyest i denne diskusjonen på den kritiske siden ville fått jobb ved noe universitetet etter dagens krav. De har bare ikke den forskningen som kreves på et moderne universitet» (Schei og Svendsen, Khrono, 6. oktober 2021). Når det gjelder relasjonen til den andre er det interessant at majoritetspersonen heller vil forsvare hele minoritetsgruppen enn å identifisere seg selv med norske akademikere som beskriver utenlandske akademikere negativt: (68) «Spør de utlendingene hun mener det burde vært færre av. Det er flere av dem som oppfatter de tidvise angrepene som rettet mot dem. Det er vel ikke overraskende. Man bør velge sine ord med omhu. Jeg er mindre bekymret for om majoriteten blir fornærmet over kritikk av et av de mange utfallene mot «utlendinger» på universitetene» (ibid.).

Høflighet hjelper med å forstå relasjoner mellom grupper i den overordnede sosiale identiteten bedre. Her ser jeg eksempler på at en norsk akademiker Mads Andenæs forsvarer minoritetsgruppen over sin egen inngruppe og fremstiller forskning som den viktigste verdien kritikerne blir angrepet med. Jeg kan også se at den norske akademikeren Cecilie Hellestveit er presentert som et offer av en norsk rektor Curt Rice for bruk av sin ytringsfrihet med ubehagelige påstander om utenlandske forskere. Når Curt Rice angriper hennes ansikt, står både norske og utenlandske akademikere for å forsvare ytringsfriheten som den høyeste verdien, til og med til den grad at Curt Rice blir ansett som stående i en svekket posisjon på grunn av dette i øynene av inngrupped medlemmene. På den samme måten blir vilje til å forsvare den andres god selvforståelse, ansikt, som en sosial norm i Norsk akademia som fellesskapet, og Cecilie Hellestveit uttrykker at noen velger å heller ha bedre relasjon i fellesskapet med utenlandske forskere enn å diskutere dem som en gruppe i en offentlig samtale.

Høflighet hjelper med å forstå relasjoner mellom grupper i den overordnede sosiale identiteten bedre. Her ser jeg eksempler på at en norsk akademiker Mads Andenæs forsvarer minoritetsgruppen over sin egen inngruppe og fremstiller forskning som den viktigste verdien kritikerne blir angrepet med. Jeg kan også se at den norske akademikeren Cecilie Hellestveit er presentert som et offer av en norsk rektor Curt Rice for bruk av sin ytringsfrihet med ubehagelige påstander om utenlandske forskere. Når Curt Rice angriper hennes ansikt, står

både norske og utenlandske akademikere mot ham for å forsvare Hellestveit og ytringsfrihet som den høyeste verdien av idealet av den felles overordnede identiteten, til og med til den grad at Curt Rice blir ansett som stående i en svekket posisjon på grunn av dette i øynene av inngruppemedlemmene etter en personlig beklagelse. På den samme måten blir vilje til å forsvare den andres god selvforståelse, ansikt, som en sosial norm i Norsk academia som fellesskapet, og Cecilie Hellestveit uttrykker at noen velger å heller ha bedre relasjon i fellesskapet med utenlandske forskere enn å diskutere dem som en gruppe i en offentlig samtale.

Oppsummering av resultater

Jeg forsker på forholdet mellom norske og utenlandske akademikere i norsk academia. Siden Tajfel og Turner hevder at bare det å kategorisere noen som annerledes kan føre til favorisering av inngruppen og diskriminasjon av en utgruppen (Tajfel og Turner 2004: 281), leter jeg etter sosiale identiteter og forhold mellom grupper. For å kunne definere sosiale identiteter, leter jeg etter normer, verdier, beskrivelser og roller til norske og utenlandske forskere, og stiller et spørsmål hva statushierarkiet mellom de to gruppene er.

Resultater viser at den sosiale identiteten av den stereotypiske norske akademikerens skapes i relasjon med utenlandske forskere ved sammenligning. Den sosiale identiteten av en norsk akademiker inkluderer roller som: a) ekspert, kritiker av maktstrukturer; b) forsker; c) forvalter av fagspråk og fagterminologi; d) formidler av forskning utenfor academia. Han eller hun snakker norsk, kjenner den norske konteksten, forsker på temaer som har det norske samfunnet som utgangspunkt og er relevant til Norge, samt utdannet lokal arbeidskraft.

Pronomenet «vi» betyr: i) akademikere i Norge ii) Norge som et land og nasjonsbygging som er en av universitetets oppgaver når det gjelder Norges sikkerhet (krypteringstudiene er relatert til hemmelige tjenester) og landet som en språkkultur.

Akademikere i Norge konstruerer slike sosiale identiteter av en internasjonal eller utenlandsk forsker: 1) en akademiker med utenlandsk bakgrunn som ikke snakker norsk eller kjenner den norske konteksten. En slik stereotypisk akademiker er en fare for det norske språket i for store mengder og forringer akademias rolle i det norske samfunnet. 2) en person fra utlandet eller utdannelse fra utlandet som er en likeverdig kollega og har de samme rollene og oppgavene som norske akademikere. En slik person har lært seg norsk eller jobber for å ha sine tekster oversatt, tilbyr et utenforblikk på landet og deltar i den offentlige samtalen.

Akademikere i Norge skaper relasjoner mellom grupper ved å kategorisere og omkategorisere seg og utenlandske kollegaer. Kategorisering av utenlandske forskere som

annerledes skaper sterke reaksjoner og fornærmer. Omkategorisering skjer på flere måter: i) en norskfødt person som kan velge blant gruppene kategoriserer seg selv som en internasjonal forsker og gir gruppen en ny mening og god valør; ii) en norsk akademiker kategoriserer en person fra utlandet som ikke utenlandsk; iii) en utenlandsk person som blir kategorisert som tilhørende en felles gruppe bruker perspektivtaking for å skape bedre forståelse av utenlandske forskere og foreslår en strategi for å integrere utenlandske akademikere; iii) akademikere uttrykker en eksplisitt ønske om å gå fra kategorier «vi» og «de».

Skillet mellom «oss» og «dem» svekkes eller forsvinner når det finnes en felles overordnede kategori. Her finnes det en overordnede kategori akademiker i Norsk academia som påvirker relasjoner mellom norske og utenlandske akademikere. Det finnes tilfeller og oppfatninger der nasjonal bakgrunn spiller ingen rolle i det hele tatt (for eksempel, unge forskere foretrekker bedre arbeidskultur fremfor prestisje på tvers av bakgrunn). I denne kategorien er norske og utenlandske forskere likestilte (begge har god arbeidskultur som verdi, kan jobbe og delta i det skriftlige ordskiftet). I en slik kategori er ofte forskning den viktigste dimensjonen av sammenligning.

Men det finnes også en mental representasjon av en overordnede kategori akademiker der utenlandske forskere står i en lavere posisjon i statushierarkiet. Det skjer hvis de blir sammenlignet med en stereotype av en akademiker som har mange like viktige roller (som forsker, underviser, offentlig intellektuell og kritisk korrektiv til statsmakten). Siden flere av disse sosiale rollene forutsetter avansert nivå av det norske språket, blir det vanskeligere for en utenlandsk akademiker å konkurrere med norske akademikere, og gruppen blir vurdert lavere av norske akademikere sammenlignet med det samme idealet.

Høflighet er en annen strategi som skaper relasjon mellom grupper. Først og fremst definerer høflighet akademikere som et fellesskap der solidaritet er en viktig verdi. Cecilie Hellestveit hevder at mange akademikere er redde for å diskutere internasjonalisering av frykt for å fornærme utenlandske forskere, og noen (for eksempel, Mads Andenæs) mener at godt fellesskap er så viktig at den er viktigere enn ytringsfrihet å uttrykke en negativ mening.

Konklusjon og diskusjon

Spørsmålet mitt er: Hva slags identiteter konstruerte Norges akademikere i offentlige C. Hellestveit-debatter (19. september 2021- 24. februar 2022)? Siden temaet er relasjon mellom «oss og «dem», er meningen min at det hva slags identiteter blir konstruert direkte påvirker relasjon mellom grupper ifølge sosial identitetsteori.

Deler av den sosiale identiteten av den norske akademikeren oppstår når utenlandske forskere som en negativ stereotype truer identiteten av den ideelle akademikeren i Norge: rollen som ekspert i en samfunnsdebatt som står imot statsmaktene og opplyser offentligheten utenfor academia, rollen som forvalter av det norske språket, også forsker på temaer som har det norske samfunnet som utgangspunkt. I en slik sammenligning dukker opp en utenlandsk akademiker som en negativ stereotype som en person uten kjennskap til språket eller kultur og uten vilje til å investere i det norske samfunnet og bidra til det offentlige ordskiftet. Den forstås som en fare for norsk fagterminologi, utdanning av lokal arbeidskraft med norsk som arbeidsspråk og svekkende rollen den norske academia har i samfunnet.

Det om utenlandske forskere er likestilte eller står lavere i statushierarkiet avhenger av stereotypen til den overordnede kategorien man har i hodet. Hvis man sammenligner både norske og utenlandske forskere med tanke på forskning som kjerneområde til universitetet, blir det ingen klar forskjell i statusen. Men hvis man oppfatter både norske og utenlandske akademikere i lys av det samme idealet som har fire hovedoppgaver som er like viktige (som forsker, underviser, offentlig intellektuell og kritiker av maktstrukturer, står den utenlandske forskeren med svakere språkferdigheter lavere.

En av strategiene som kan forbedre relasjon mellom grupper er omkategorisering, det vil si når man blir oppfattet som inkludert eller forstår seg selv i lys av felles erfaring eller kategori med den andre. Men hvis det er eksempler på at det fører til oppløsning av grenser mellom oss og dem, er Cecilie Hellestveit et eksempel på at man kan forstå seg selv som utenlandsk forsker i utlandet og bruke erfaringen for å stille en utenlandsk forsker i Norge som annerledes og svekkende akademias rolle.

Høflighet hjelper å forstå verdier som er en del av sosiale identiteter. Det at flere akademikere er redde for å snakke om utenlandske forskere eller forsvarer utenlandske forskere mot angrep av egen gruppe viser at den ideelle akademikeren i kategorien vurderer godt arbeidskultur og fellesskap fremfor ytringsfrihet. Men hierarkiet av de to verdiene i fellesskapet kan bli undersøkt nærmere av psykologiske og/eller kvantitative undersøkelser.

Jeg valgte en kvalitativ analyse for å vise de forskjellige mønstrene jeg ser, men i fremtida kan det bli interessant å gjøre, for eksempel, en kvantitativ analyse for å se om det blir en konsensus i fellesskap eller flere like sterke posisjoner om hva er rollen til den overordnede kategori (akademiker) i Norge. Min avhandling er også begrenset av dataen og kontekst hva gjelder egenskaper til en norsk akademiker og en akademiker i Norge. Men en sosial psykolog kan forberede et menneske for å ha en slik forestilling i hodet og da stille spørsmål for å få representasjoner. Jeg har også valgt en felles modell for identitet som alternativ til konflikt

mellom grupper, men det finnes flere alternativer som kan bli utforsket. M. A. Hogg nevner kryss-kategorisering, multikulturell framing og relasjonell identitet mellom grupper (McKeown et al. 2016: 8), og jeg mener at det også ville vært interessant å bruke dem som teoretisk bakgrunn.

Denne masteroppgaven bygger videre på tidligere forskning og utdyper kunnskap om sosiale identiteter og relasjon mellom norske og utenlandske akademikere. Hvis Andersson (2018) og Sørensen (2023) presenterer bare en generell forskeridentitet, viser min avhandling at norske og utenlandske akademikere i norsk academia er to separate sosiale grupper med sine identiteter basert på forskjeller mellom de to gruppene. Hvis Greek og Jonsmoen hevder at den sterkeste forskjellen mellom norske og utenlandske er høyere status av transnasjonale akademikere i academia på grunn av forskning som primær kjerneområde og undervisning av studenter på høyere nivå, viser min avhandling at den sosiale statusen av den stereotypiske utenlandske akademikerer med samme rollen som forsker i norsk academia enten likestilt norske akademikere eller står i en lavere posisjon sammenlignet med idealet av den ideelle akademikerer i Norge. En utenlandsk akademiker som er bare forsker er vurdert som en fare til at han eller hun kan forringe akademias rolle i det norske samfunnet.

Santrauka

„Bendras sutarimas niekur nenuves, tačiau skiriamės draugiškai“: C. Hellestveit debatai ir santykis tarp „mūsų“ ir „kito“ bendruomenės debatuose

Šiame magistro darbe tiriu santykį tarp norvegų ir užsieniečių Norvegijos akademikų bendruomenėje C. Hellestveit bendruomenės debatuose nuo 2021-09-19 iki 2022-03-07. Ieškau kolektyvinio norvegų akademinės bendruomenės socialinio identiteto, santykio su kitu ir kaip tai atsispindi. Kad į tai atsakyčiau, ieškau vertybių, normų ar socialinių vaidmenų, kurie apibūdina norvegus bei užsieniečius akademikus, ir koks šių dviejų grupių statusas bendroje Norvegijos akademikų bendruomenėje. Darbe naudojama socialinio identiteto bei mandagumo teorinė prieiga, taip pat bendras tarpgrupinis tapatybės modelis ir projekcijos modelis grupėje.

Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad norvegų akademikai savo socialinį identitetą formuoja lygindamiesi su užsieniečiais mokslininkais. Svarbiausios norvegų akademikų socialinio identiteto savybės - rolės: a) norvegų kaip mokslo kalbos saugotojo; b) viešo intelektualo,

plačiosios visuomenės švietėjo už akademijos ribų. Užsieniečio socialinis identitetas sukuriamas lyginimo būdu ir yra dvejopas bendruomenėje: 1) nesuprantantis norvegiško konteksto, nemokantis kalbos ir neturintis nei noro, nei galimybių dalyvauti viešose Norvegijos visuomenės diskusijose; 2) lygiavertis kolega, turintis visas reikalingas kompetencijas ir socialinius vaidmenis. Rezultatai taip pat atskleidžia, kad norvegai ir užsieniečiai yra subgrupės, kurios yra toje pačioje bendroje aukštesnėje kategorijoje - akademikas Norvegijoje. Būtent ši bendra kategorija lemia ryšį tarp grupių: i) norvegai, kurie mokslinius tyrimus laiko svarbiausiu tikslu, norvegus ir užsieniečius mokslininkus laiko lygiaverčiais; ii) užsienietis mokslininkas vertinamas kaip grėsmė norvegų mokslo kalbai bei akademikų kaip visuomenės švietėjų įvaizdžiui būtent tada, kai stereotipinis akademikas bendroje kategorijoje suvokiamas kaip turintis daugiau vienodai svarbių atsakomybių: mokslinius tyrimus, norvegų kaip mokslo kalbos saugojimą, dėstymą bei plačiosios visuomenės švietimą, galios struktūrų kritiką; iii) solidarumas yra viena iš bendros akademinės bendruomenės vertybių.

Raktiniai žodžiai: socialinis identitetas, užsieniečiai mokslininkai, santykis tarp grupių, norvegų akademinė bendruomenė, mandagumas

Empiri, i kronologisk rekkefølge:

Haugstulen K.B., Schei A. (2020, 2. august). *Anine Kierulf opplevde akademia som hårsår og kranglete.*

Nå er hun tilbake. Khrono

<https://www.khrono.no/anine-kierulf-opplevde-akademia-som-harsar-og-kranglete-na-er-hun-tilbake/457992>

Schei, A. (2021, 19. september). *Ønsker flere akademikere som tør å være upopulære.* Khrono

<https://khrono.no/onsker-flere-akademikere-som-tor-a-vaere-upopulaere/611440>

Schei, A. (2021, 24. september). *Mener forskere som stikker seg fram blir uglesett.* Khrono

<https://khrono.no/mener-forskere-som-stikker-seg-fram-blir-uglesett/612726>

Dagsnytt 18. (2021, 28. september).

<https://tv.nrk.no/serie/dagsnytt-atten-tv/202109/NNFA56092821/avspiller>

Schei A., Svendsen N.V. (2021, 29. september). *«Hun bør beklage». Rektor mener norsk forsker sprer fordommer mot akademikere fra utlandet.* Khrono

https://www.khrono.no/hun-bor-beklage-rektor-mener-norsk-forsker-sprer-fordommer-mot-akademikere-fra-utlandet/615865?fbclid=IwAR0q7cfHiatibL9hgtxE_Hx_p-eBXLpL6r69-5K99EtgSm6iz1Xk7Zi8CHM

Rugsėjo 29, Khrono.no Reidar K.Malliks R. K. (2021, 29. september). *Generaliserende og ubelagte påstander om utenlandske akademikere*. Khrono

<https://khrono.no/generaliserende-og-ubelagte-pastander-om-utenlandske-akademikere/616024>

Schei A., Svendsen N.V. (2021, 30. september). *Ren hersketeknikk. Rice refses av rektorkolleger*. Khrono
<https://khrono.no/ren-hersketeknikk-rice-refses-av-rektorkolleger/615465>

Aftenposten. (2021, 30. september). *Aftenposten mener: Hodeløs stempling av Hellestveit*
<https://www.aftenposten.no/meninger/leder/i/dnkM3J/aftenposten-mener-hodeloes-stempling-av-hellestveit>

Gornitzka Å., Stølen S. (2021, 2. oktober). *Internasjonaliseringen har ikke gått for langt*. Khrono

<https://khrono.no/internasjonaliseringen-har-ikke-gatt-for-langt/617059>

Solli G. S., Holth F. (2021, 4.oktober). *En avkledd rektor i yringsdebatten*. Aftenposten

<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/qWkwDL/en-avkledd-rektor-i-yringsdebatten>

Beaumont P.H. (2021, 4. oktober). *Norsk samfunnsdebatt berikes av internasjonale perspektiver*. Khrono

<https://khrono.no/norsk-samfunnsdebatt-berikes-av-internasjonale-perspektiver/617322>

Aguilar-Støen M., D'Amico G., Langford M. (2021, 4. oktober). *Synsing om utenlandske forskere*. Khrono

<https://khrono.no/synsing-om-utenlandske-forskere/617261>

Hjelseth A. (2021, 6. oktober). *Det er ingen grunn til å bli fornærmet*. Khrono

<https://khrono.no/det-er-ingen-grunn-til-a-bli-fornaermet/618106>

Schei A., Svendsen N.V. (2021, 6. oktober). *Bør ikke stille spørsmål ved internasjonalisering, mener jussprofessor Andenæs*. Khrono

<https://khrono.no/bor-ikke-stille-sporsmal-ved-internasjonalisering-mener-jussprofessor-andenaes/617437>

Fløtten T., Lian R., Opheim V., Storsul T., Urdal H. (2021, 7. oktober). *Å motvirke utenforskap bør bli en ny norsk «mission»*. Khrono

<https://khrono.no/a-motvirke-utenforskap-bor-bli-en-ny-norsk-mission/618242>

Aasmundsen J. S. (2021, 8. oktober). *Forsker Cecilie Hellestveit mener tiden er overmoden for debatt om utenlandske akademikere*. Aftenposten

<https://www.aftenposten.no/kultur/i/8QEvE2/forsker-cecilie-hellestveit-mener-tiden-er-overmoden-for-debatt-om-ute>)

Fyhn A., Guzman P., Loppacher A., Stenseth A.-M. (2021, 8. oktober). *Et mangfoldig akademia er en ressurs for norsk forskning*. Khrono

<https://khrono.no/et-mangfoldig-akademia-er-en-ressurs-for-norsk-forskning/619246>

Jelsness-Jørgensen L.-P., Kristoffersen S., Krumsvik A. H., Roppen J., Vars L.S. (2021, 8. oktober).

Særnorske universitetsregler må fjernes. Khrono

<https://khrono.no/saernorske-universitetsregler-ma-fjernes/619007>

Stephansen E. (2021, 8. oktober). *Akademiske alfahanner på sandkassenivå*. Nettavisen

<https://www.nettavisen.no/norsk-debatt/akademiske-alfahanner-pa-sandkasseniva/s/5-95-314080>

Straume I. (2021, 9. oktober). *Det som driver oss fra hverandre*. Khrono

<https://khrono.no/det-som-driver-oss-fra-hverandre/619061>

Schei A. (2021, 10. oktober). *Anine Kierulf vil ha mer innestemme i debatten*. Khrono

<https://khrono.no/anine-kierulf-vil-ha-mer-innestemme-i-debatten/616508>

Rice C. (2021, 10. oktober). *Jeg beklager, Cecilie Hellestveit*. Khrono

<https://khrono.no/jeg-beklager-cecilie-hellestveit/616773>

Lund J. (2021, 11. oktober). *Internasjonaliseringen røpes av sin tunge*. Khrono

<https://khrono.no/internasjonaliseringen-ropes-av-sin-tunge/619961>

Prodöhl I. (2021, 12. oktober). *Uten utenlandske forskere blir norsk akademia fort provinsiell*. Khrono

<https://khrono.no/uten-utenlandske-forskere-blir-norsk-akademia-fort-provinsiell/620260>

Neverdal L., Tønnessen E. (2021, 14. oktober). *Ola Borten Moe om å bli møtt med skepsis: — Det er opp til meg å bevise nå*. Khrono

<https://www.khrono.no/ola-borten-moe-om-a-bli-mott-med-skepsis--det-er-opp-til-meg-a-bevise-na/621136>

Arnesen M., Schei A., Tønnessen E. (2021, 15. oktober). *På dette senteret har langt de fleste bakgrunn fra utlandet*. Khrono

<https://khrono.no/pa-dette-senteret-har-langt-de-fleste-bakgrunn-fra-utlandet/617661>

Franko K. (2021, 16. oktober). *Et skoleeksempel på nasjonalisme*. Aftenposten

<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/0G33j2/et-skoleeksempel-paa-nasjonalisme>

Thodesen C. C. (2021, 16. oktober). *Internasjonalisering, mangfold og nordmenn i norsk akademia*.

Khrono

<https://khrono.no/internasjonalisering-mangfold-og-nordmenn-i-norsk-akademia/621521>

Robert Marc Friedman R. M. (2021, 18. oktober). Utenlandske akademikere i Norge har vært et stridstema i over 100 år. Aftenposten
<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/28qgJy/utenlandske-akademikere-i-norge-har-vaert-et-stridstema-i-over-100-aar>

Hellestveit C. (2021, 17. oktober). *Det handler ikke om nasjonalitet, men om kunnskap*. Aftenposten
<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/a73pXa/det-handler-ikke-om-nasjonalitet-men-om-kunnskap>

Vartdal R. (2021, 21. oktober). *Forsvarer Ola Borten Moe mot «snobbete sektor»: — Velkommen om bord!* Khrono
<https://khrono.no/forsvarer-ola-borten-moe-mot-snobbe-sektor-velkommen-om-bord/622370>

Lie T. (2021, 23. oktober). *Forventer at forskere blir mer synlige og at universitetene klatrer på rangeringene*. Khrono
<https://khrono.no/forventer-at-forskere-blir-mer-synlige-og-at-universitetene-klatrer-pa-rangeringene/624271>

Hagen H.B. (2021, 24. oktober). *Reagerer på påstand fra fersk minister om mindre synlige professorer*. Khrono
<https://khrono.no/reagerer-pa-pastand-fra-fersk-minister-om-mindre-synlige-professorer/621944>

Debatten. *Ikke lenger good enough*. (2021, 11. november). NRK
<https://tv.nrk.no/serie/debatten/202111/NNFA51111121>

Sørensen N. (2021, 16. november). *Unio Podkast med Cecilie Hellestveit: – Jeg er ikke skuddredd*. Unio
<https://www.unio.no/2021/11/16/unio-podkast-med-cecilie-hellestveit-jeg-er-ikke-skuddredd/>

Lie T. (2021, 21. desember). *Årets navn i akademia og Khrono*. Khrono
<https://www.khrono.no/arets-navn-i-akademia-og-khrono/643498>

Debatt: *Internasjonalisering av norsk akademia - hvor går veien videre?* Khrono og Universitetet i Stavanger
<https://www.youtube.com/watch?v=i5ONbzTeemo>

Fanghol T. A. (2022, 24. februar). *Mennesker som får betalt for å være innenfor kunnskapsbransjen, har et ansvar for å tåle en støyt*. Khrono
<https://www.khrono.no/mennesker-som-far-betalt-for-a-vaere-innenfor-kunnskapsbransjen-har-et-ansvar-for-a-tale-en-stoyt/664413>

Vold H. B., (2022, 07. mars). — *Why did you, of all people, sound the alarm on the internalisation of academia?* Khrono

<https://www.khrono.no/why-did-you-of-all-people-sound-the-alarm-on-the-internalisation-of-academia/668327>

Litteratur

Bettencourt, B. Ann, og Deborah Hume. 1999. «The Cognitive Contents of Social-Group Identity: Values, Emotions, and Relationships». *European Journal of Social Psychology* 29 (1): 113–21.

[https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0992\(199902\)29:1<113::AID-EJSP911>3.0.CO;2-G](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0992(199902)29:1<113::AID-EJSP911>3.0.CO;2-G).

Bourdieu, Pierre, John B. Thompson, og Gino Raymond. 2009. *Language and Symbolic Power*. 1. publ. in paperb., Repr. Cambridge: Polity Press.

Brown, Penelope, og Stephen C. Levinson. 1987. *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Studies in Interactional Sociolinguistics 4. Cambridge [Cambridgeshire]; New York: Cambridge University Press.

Doosje, Bertjan, S. Alexander Haslam, Russell Spears, Penelope J. Oakes, og Willem Koomen. 1998. «The Effect of Comparative Context on Central Tendency and Variability Judgements and the Evaluation of

Group Characteristics». *European Journal of Social Psychology* 28 (2): 173–84.

[https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0992\(199803/04\)28:2<173::AID-EJSP862>3.0.CO;2-Z](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0992(199803/04)28:2<173::AID-EJSP862>3.0.CO;2-Z).

Dovidio, John F., Samuel L. Gaertner, og Tamar Saguy. 2007. «Another View of “We”: Majority and Minority Group Perspectives on a Common Ingroup Identity». *European Review of Social Psychology* 18 (1): 296–330. <https://doi.org/10.1080/10463280701726132>.

Dovidio, John F., Samuel L. Gaertner, Elze G. Ufkes, Tamar Saguy, og Adam R. Pearson. 2016. «Included but Invisible? Subtle Bias, Common Identity, and the Darker Side of “We”». *Social Issues and Policy Review* 10 (1): 6–46. <https://doi.org/10.1111/sipr.12017>.

Gaertner, Samuel L., og John F. Dovidio. 2005. «Understanding and Addressing Contemporary Racism: From Aversive Racism to the Common Ingroup Identity Model». *Journal of Social Issues* 61 (3): 615–39. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2005.00424.x>.

Gaertner, Samuel L., John F. Dovidio, og Betty A. Bachman. 1996. «Revisiting the Contact Hypothesis: The Induction of a Common Ingroup Identity». *International Journal of Intercultural Relations* 20 (3–4): 271–90. [https://doi.org/10.1016/0147-1767\(96\)00019-3](https://doi.org/10.1016/0147-1767(96)00019-3).

- Galinsky, Adam D. 2002. «Creating and Reducing Intergroup Conflict: The Role of Perspective-Taking in Affecting out-Group Evaluations». I *Research on Managing Groups and Teams*, 4:85–113. Bingley: Emerald (MCB UP). [https://doi.org/10.1016/S1534-0856\(02\)04005-7](https://doi.org/10.1016/S1534-0856(02)04005-7).
- Galinsky, Adam D., Gillian Ku, og Cynthia S. Wang. 2005. «Perspective-Taking and Self-Other Overlap: Fostering Social Bonds and Facilitating Social Coordination». *Group Processes & Intergroup Relations* 8 (2): 109–24. <https://doi.org/10.1177/1368430205051060>.
- Graham, Sage Lambert. 2007. «Disagreeing to Agree: Conflict, (Im)Politeness and Identity in a Computer-Mediated Community». *Journal of Pragmatics* 39 (4): 742–59. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2006.11.017>.
- Greek, Marit, og Kari Mari Jonsmoen. 2021. «Transnational Academic Mobility in Universities: The Impact on a Departmental and an Interpersonal Level». *Higher Education* 81 (3): 591–606. <https://doi.org/10.1007/s10734-020-00558-7>.
- Habermas, Jürgen. 2021. «The Public Sphere: An Encyclopedia Article (1964)».
- Leonardelli, Geoffrey J., og Soo Min Toh. 2015. «Social Categorization in Intergroup Contexts: Three Kinds of Self-Categorization». *Social and Personality Psychology Compass* 9 (2): 69–87. <https://doi.org/10.1111/spc3.12150>.
- Martin-Jones, Marilyn, og Monica Heller. 1996. «Introduction to the Special Issues on Education in Multilingual Settings: Discourse, Identities, and Power Part II: Contesting Legitimacy». *Linguistics and Education* 8 (2): 127–37. [https://doi.org/10.1016/S0898-5898\(96\)90010-8](https://doi.org/10.1016/S0898-5898(96)90010-8).
- McKeown, Shelley, Reeshma Haji, og Neil Ferguson, red. 2016. *Understanding Peace and Conflict Through Social Identity Theory: Contemporary Global Perspectives*. Peace Psychology Book Series. Cham: Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-29869-6>.
- Rast, David E., Daan Van Knippenberg, og Michael A. Hogg. 2020. «Intergroup Relational Identity: Development and Validation of a Scale and Construct». *Group Processes & Intergroup Relations* 23 (7): 943–66. <https://doi.org/10.1177/1368430219883350>.
- Spencer-Oatey, Helen, og Şükriye Ruhi. 2007. «Identity, Face and (Im)Politeness». *Journal of Pragmatics* 39 (4): 635–38. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2006.12.003>.
- Stets, Jan E., og Peter J. Burke. 2000. «Identity Theory and Social Identity Theory». *Social Psychology Quarterly* 63 (3): 224. <https://doi.org/10.2307/2695870>.
- Sørensen, Charlotte. 2023. *Annektering og identitetsforsterkning: en casestudie om internasjonalisering av høyere utdanning*. Karlstad: Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap, Arbetsvetenskap, Karlstads universitet.

Tajfel, Henri, og John C. Turner. 2004. «The Social Identity Theory of Intergroup Behavior». I *Political Psychology*, redigert av John T. Jost og Jim Sidanius, 0 utg., 276–93. Psychology Press.
<https://doi.org/10.4324/9780203505984-16>.

Wenzel, Michael, Amélie Mummendey, og Sven Waldzus. 2007. «Superordinate Identities and Intergroup Conflict: The Ingroup Projection Model». *European Review of Social Psychology* 18 (1): 331–72.
<https://doi.org/10.1080/10463280701728302>.

Dokumenter

Akademisk ytringsfrihet, Utredning fra et utvalg oppnevnt av Kunnskapsdepartamentet 20. juli 2021.
Avgitt til Kunnskapsdepartamentet 21. mars 2022.

Strømme, Vidar. 2020. «Ytringsfrihet i academia».

Nettkilder

Det norske akademis ordbok, s.v. «provinsiell» 23.05.2024.
<https://naob.no/ordbok/provinsiell>

Store norske leksikon, s.v. «småborger» 23.05.2024.
<https://snl.no/sm%C3%A5borger>